

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08871

TSAYTIKE PENEMER

Abraham Sutzkever

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אַבֿרהם סוצקעווער / צניטיקע פנימער

מ.ס. איגשאַפֿט און זיכונג
פֿאַר ניסן זיבןסיףאון -

סוף זיבןסיףאון
1911

אַבְרָהָם סוּצְקֵוּווער

צײַטִיקע פֿנימער

פֿאַרלאַג י. ל. פֿרַץ
תל-אַבִיב 1970

אַבְרָהָם סוּצְקֵוֹוֶער . צַיִטִיקֶע פֿנימער
פֿאַעמעס און לידער 1970-1968
פֿאַרטֿרעט פֿון דיכטער — ראָוֶבֿן
פֿאַרלאַג י. ל. פֿרַץ . תּל־אַבֿיב . ישראֵל

ABRAHAM SUTZKEVER
TSAYTIKE PENEMER
POEMS 1968-1970
Portrait of the Poet — Reuven

I. L. PERETZ PUBLISHING HOUSE,
TEL-AVIV, 31 ALLENBY ST.
נדפס בישראל 1970 Printed in Israel

דפוס אַחדות • תּל־אַבֿיב

פאַעמעס:

מיין זיידנס פֿעדער

מיין טאַטנס פֿידל

די ציגעלניע

משה באַסין

מִיָּן זײַדנֶס פֿעדער

א. דער מלאך

מיין זיידנס פֿעדער נאָך זיין טויט
געלעגן איז אין אַ שקאַטולקע
פֿון פּימסנהאַלץ: אַזאַ מין רויט
ווי שקיעה־טונקל פֿון אַ ליולקע.

און ווען מיין מאַמע מיט איר גנאָד
האַט נאָכצוגעבן איר מיזיניק
אַנטפלעקט פֿון קעסטעלע דעם סוד,
ווי אַלטן אוצר בני אַ קיניג —

האַט ווילגערוד פֿון אַ מאַראַנץ
אַ שניט געטאָן אויף צוויי דאָס צימער:
אַ ווייסע פֿעדער פֿון אַ גאַנדז
און בעבעכעס אין שוואַרצן שימער.

ס'האַט אויסגעזען ווי טאָג מיט נאַכט
געראַנגלט וואַלטן זיך, אַז יעדער
זאָל זען צום ערשטן ווי ס'דערוואַכט
אין קעסטעלע מיין זיידנס פֿעדער.

די פֿעדער האָט ביים סאַמע שפיץ
געהאַט אַ פֿלעק די גרייס אַ קימל,
ווי ס'וואַלט אַ מלאך לויטער בליץ
געשפּאַנט אויף דר'ערד מיט קאָפּ אין הימל.

איך האָב דערהערט זיין ווייטן שפּאַן
און היינט געפֿעדערט זיך אין פֿריידן:
— וווּ ביסטו?
— בין פֿאַראַן, פֿאַראַן.

איך זוך די פֿעדער פֿון מיין זיידן.

ב. צוויי פֿייערן

צוויי פֿייערן ביז נאָכט און ערשט געבוירן זענען ביידע :
אין באַקאָוויין און מיזרח־אויבן. צווישן זיי דער זיידע.
נשמות פֿירן אויף דער שויב, אַ שעפטשענדיקע עדה.

אַז קעגן שויב דער הדרת־פנים קנייטשט אַרויס אַ רעיון,
פֿאַרלויפֿט אים גלייך די ווייסע פֿעדער ווי אַ שטרענגער דיין.
געבענטשט זאָל זיין דער טראַפֿן טינט מיט זיינע פֿינקלערייַען.

און צווישן ביידע פֿייערן איז בלויז די שויב. אַ דריטל
שוין דורכזיכטיק : אַ שפּאַגל נייע וועלט ווי נייער קיטל.
כדי צו זען דורך גאַנצער שויב די וועלט, איז דאָ אַ מיטל :

דעם זיידנס פֿעדער זאָל זיך אויכעט מער און מער צעצינדן
צעווישן ביידע פֿייערן און זייערע געזינדן.
און שרייבן, אַז אין טינטער זאָל די חומר־וועלט פֿאַרשווינדן.

דעם זיידנס פֿעדער צילעט שוואַרצע פּערל. און דאָס לילע
פּאַפּיר ווערט אַנגעטאָן אין צירונג, און סע שאַרפט אַ תּפֿילה :
— אַ, ווייסער נס, דערבאַרעם זיך און צילע, צילע, צילע.

נאָר פּלוצעם, ווען דער פֿעדערשפיץ געבוירט אַ נייעם פּערל,
אַ זעץ טוט ווער אין שויב : עס פֿאַלט אויף דעם געזימס אַ שפּערל.
אומזיסט געזוכט אַ זערנעלע, ניטאָ אין שויב קיין קערל.

דער זיידע קייטלט אַפּ די פֿאַרטקע, נעמט אַריין דעם גוסס,
דערווייל צעפֿליט זיך דאָס פּאַפּיר, אין דרויסן פֿליט אַרויס עס
און ווערט אַליין אַ פֿויגל : אַ צעזונגענקייט פֿון אותיות.

צעזונגענקייט פֿון אותיות איבער שליטנס, איבער פּלוינען,
צעזונגענקייט פֿון אותיות איבער יאָדלעדיקע קרוינען,
און איבער כאַטעס וווּ די קליינע גרויסע יידן וווינען.

מיט גרויען זילבער מיניעט קעגן פֿענצטער אַ טאַפּאַליע.
און צווישן אירע צווייגן קאַנדעלאַברישע, פּאַוואַליע,
עס קומען זיך פֿאַרקוקן אויפֿן זיידן
יונגשעמעוודיקע פֿרויען, ווייבלעך אַקערשט נאָך דער חתונה
און אַנדערע מיט בייכער האַלב־לבֿנהדיקע. ס'קומען
אויך טראַגעדיקע פּויערטעס פֿון מיאָדל און וואַרניאַן,
פֿון רייסן און פֿון ליטע, זיך פֿאַרקוקן אויפֿן זיידן.

עס קומען זיך פֿאַרקוקן קליינע וואַלקנס,
צו קאַנען לויכטן מיט זיין הדרת־פנים.

עס קומען זיך פֿאַרקוקן רעגנס — וואַגלענדיקע קלעזמער,
און ציען ווייטער מיט אַ פֿלייט פֿון גאַלד: אַ רעגן־בויגן.

אַ לאַנקע מיט אַ מאַנבלום אין די האַר.
אַ ווייטע כאַטע.

אַ ברונעם אָן אַ שמיכל אין זיין פֿראַסטיק־שוואַרצן וואַסער.
אַ חלום אָן אַ חלומער.

אַ שטיין וואָס ריכט אָפּ גלות —

אויך זיי, די שטומע, קומען זיך פֿאַרקוקן דאָ אַ וויילע
אויף דעם וואָס פֿלאַטערט מיט זיין ווייסער פֿעדער יום־זלילה.

און ס'קומען זיך פֿאַרקוקן אויפֿן זיידן די מזלות.

ד. א פיק אין שטערן

יענעם חיבור,
אַרויסגעפֿלויגן פֿון דער פֿאַרטקע איבער
פֿלוינען,
קרוינען,
יענע אותיות, הענגענדיקע פֿונקען פֿון של-ראַשן,
וואָס האָבן זיך עקשנותדיק אַ ווינטער ניט געלאָשן,
האַט ווינטער שוין דעם זיידנס פֿעדער
אין זעלבן נוסח קיין מאָל ניט געשריבן. ס'האַט אַ גדר
געשטעלט זיך צווישן זיינע אויגן און דער וויסער פֿעדער.
פֿאַרשעמט האָט זיך דער זיידע
פֿאַר די פֿייערן די ביידע
וואָס יעדער
האַט אַ חלק
און איז הייליק,
מסתמא איז דער חיבור ניט צופֿרידן מיט זיין לשון.

די פֿעדער איז ניט שולדיק. ס'וואָלט דער עוף
נקמה נעמען און וואָלט זיין גערעכט. אַזאַ אַבידע.
אַוועק דו חלום, ביסט אַ טרייע שפיז אין מויל פֿון שלאָף,
און ביסט ירידה.
איז דאַרף מען טאַפל וואָך זיין, ווי אַ שטייגער
דערנעבן אויף דער וואַנט פֿון ליים דער זייגער
מיט רעדעלעך, מיט שרייפֿעלעך, מיט שטאַל, מיט בליי, מיט ניקל.
מע דאַרף זיך לערנען גיין צו זיך אַליין פֿון פֿאַמפּעדיקל.

אַזוי פֿאַרגייט אַ צענדלינג יאָר. פֿון אַלטן ווערט אַ נייער
פתבֿייד. אַ פּערל פּערלט צו אַ פּערל.
ניטאַ שוין מער די באַבע און אין באַקאוויין דאָס פֿייער.
(אין מיזרח-אויבן איז דאָס פֿייער דאָ). און בלויז דער שפּערל
דערלאַנגט אַ פּיק דערמאַנונגען אין שטערן.
און העלער ווערט זיין באַרד פֿון לויטער קלערן,

זי כאַפּט אַלץ מער דעם אָנבליק פֿון דער פֿעדער.
די זון פֿאַרזוכט די זויערקייט פֿון עפעלעך אין סעדער.
אַ זיידעדיקער ווינטער טוט דעם זיידן אַ פֿאַרוויקל.

מע דאַרף זיך לערנען גיין צו זיך אליין פֿון פֿאַמפעדיקל.

און וועסנע קומט. און סקאָצל קומט: אַ גראַף —
עס אָטעמען מיט פֿונקען סײַ די פֿערד און סײַ די שמידן:
אַ גראַף איז אויך אַ מענטש, נאָר פֿון באַזונדערן באַשאַף,
און יאָגט ניט ווי אַ פֿריץ אין אַ בריטשקע אויף יאַרדן.

אין וועמענס קרעטשמע איז דעם ווילגעבוירענעם באַשערט
זיך אָפּצושטעלן? קיינער ווייס ניט. עולם איז מקנא.
געבראַכט האָט אים אַנטאָן דער פּאָטשטאַליאַן אין אַ קאַנווערט
צום זיידן, אַזש פֿון יאַסנאַיאַ פּאַליאַנאַ.

געצויגן האָט זײַן ייִחוס־קייט אַנטאָן דער פּאָטשטאַליאַן
פֿון פּוזרים־לאַנד בניוואַלגישן: פֿון יענעם ווינטן קייסער.
ער האָט ניט קיינעם. אויף אַ בוידעם היניעט מיט אַ האָן
און רעדט מיט אים אויף האַנענשפּראַך בסתר.

אַנטאָן דער פּאָטשטאַליאַן איז פֿונעם שבֿט למד־וואָו,
ער טראָגט אַ גראַבע שטריק אַרום דער לייוונטענער בלוזע.
און עמעץ האָט אַליין געזען, ווי בײַ דער שוועל פֿון רבֿ
דערלאַנגט אַנטאָן אַ קוש די פֿינגער, זיסע פֿון מזוזה.

און אַז אַנטאָן מיט האַרץ פֿון ייד און פנים פֿון אַ גוי
האָט אָנגעצונדן, ווי אַ קנויט פֿאַרזונקען אין זײַן רור־אײל,
די אַלקער־שטילקייט, האָט זיך אויסגעהילט בײַם טיש טאַלסטאַי
אַזוי ווי אין עין־דור דער גײסט פֿון שמואל.

נאָר גראַף טאַלסטאַי האָט ניט געגרימט מיט אונטערגאַנג. אַ, נײַן,
באַשערט איז אים געווען צו שפּילן גאָר אַן אַנדער ראַלע:
ער האָט געבעטן ס׳זאָל דער רבֿ אים געבן צו פֿאַרשטיין
דעם ענין ישׁ־מאין אין קבלה.

דער לעצטער שניי האָט זיך געשפּילט אין שוּיב מיט זיך אַליין.
אַ טויער האָט זיך אויפֿגעפּראַלט פֿון גאַלד-געליישטן לעדער.
און ס'האָט דעם גראַף אַ גאַנצע נאַכט געגעבן צו פֿאַרשטיין
דעם זיידנס מלאַך, צימצומדיק פֿאַרוואַנדלט אין אַ פֿעדער.

און ווידער האָט אַנטאָן דער פּאַטשטאַליאַן אַ ווייל צעשטערט
די אַלקער-שטילקייט מיט אַ בריוו — אַ זיגל אויף אַ זיגל.
און ווידער האָט דער זיידע אין אַ בלאַלעכן קאַנווערט
געשיקט אַ בלעטל קלאַרקייט מיט זיין פֿעדערס ווייסן פֿליגל.

נאָר דעמאָלט ווען אַ טויבנפֿאַנגער האָט דעם פּאַטשטאַליאַן
געפֿונען אויפֿן בוידעם קאַלט און שטייף ביי אַ גמרא
און קדיש אים צוקאַפּנס האָט געקרייט זיין רויטער האַן —
פֿאַרשוונדן איז פֿון שטעטעלע דער שַררה.

אין זינדפּאַפּיר געטוליעט און אין אַהבֿה
האָט אויפֿגעהיט ביי זיך די מומע סלאַווע
אַ לעבן-לאַנג, ביז לעצטן שטויס,
אַ פעקעלע געדיכטע בריוו טאַלסטאַיס.

*

צו ערשט האָט זיך דערהערט אין אַלקער-שטילעניש אַן אוי, ווי ס'וואָלט אַ ניט-געבוירן קינד אין מאַמעבויד צעוויינט זיך; דערנאָך, ווי ס'וואָלט זיך אָפּגעשטעלט אין מיטן דער צעלאַכונג ביים דיריגענט זיין שטעקעלע, זיין צויבער — האָט פּלוצטהאַלבן זיך אָפּגעשטעלט דער פּאַמפעדיקל פֿונעם אַלטן זייגער.

און זיינע פֿיס די מעשענע,

אַ קורצער און אַ לאַנגער,

וואָס תמיד האָבן זיי געקנאַטן אויסטערלישן ליים

און אויסגעקנאַטן וואַכנטעג,

שבתים

און יום-טובֿים —

געבליבן זענען הענגען אומבאַוועגלעך אויף דער תּליה.

נאָר ביידע אויסגעגלייכטע שוין:

דער קורצער און דער לאַנגער.

פֿון פּחד האָט איין ווייזער זיך באַהאַלטן אונטער צווייטן.

די ציפֿערן,

אַ שנירל קוילן גליענדיקע, האָבן

גענומען טונקלען. אונטער זיי איז אַנגעוואַקסן אייז.

און קיילעכדיקע קלאַנגען זענען זשוואַווע זיך צעלאַפֿן

מיט אייגעלעך פֿון קוועקזילבער אין אויפֿגערירטן אַלקער.

דער זיידע האָט עס אַנגענומען פֿאַר אַ שלעכטן סימן.

דער אָפּגעשטעלטער זייגער האָט אים אויפֿגעוועקט פֿון דרעמל.

צי שטעקט דאָ ניט אַ האַנט פֿון אים אַליין, דעם סמך-ממל?

אַז דווקא איצטער, ווען ער האַלט ביים סיום פֿונעם חיבור!

די פֿעדער האָט עניוּתדיק איר פֿליגל איינגעצויגן
און אים געטרייסט מיט שוויגן און מיט שבתדיקע זמירות.

אויף מאָרגן האָט געשיקט דער זיידע נאָכן זייגער-מאַכער,
דעם איינציקן אין שטעטעלע.
מע רופֿט אים: דער גוטמאַיען.

* * *

דער זייגער-מאַכער — הונדערט מיט אַ סמיטשיק.
און אַז ער גייט, אַפֿילו זומער, דאַכט זיך אים ס'איז גליטשיק.

בפֿרט אין ווינטער שלאָגט פֿון אים אַ פֿאַרע
און גענדז און אינדיקעס אין דרויסן מאַכן אים אַ וואַרע.

אַ קאַרליק, און אין הויכע, שווערע פֿימעס,
און העכער איז פֿון זיין געשטאַלט זיין שטוינענדיקע תּמימות.

די זון קושט אויס דעם שניי. ס'איז חודש ניסן.
און ער אין קליידער שבֿטיקע. פֿון וואַנען זאָל ער וויסן?

פֿאַרדרייטע וואַנצעס טראָגט ער ווי אַ דוכוס
און אַז ער גייט, באַגלייטן אים פֿון וואַנטזייגערס די קוקוס.

* * *

— גוטמאַיען, וווּ איז דאָ דער חולה? האָט דער זייגער-מאַכער
געשטרעקט פֿאַרויס די קליינע הענט פֿון אָנגעבלייטע אַרבל.
די מאַמע האָט אים אויסגעטאַן דעם פעלץ און דעם באַשליק
פֿון קעמלהאַר, און אונטערן פֿאַרפֿעצטן פעלץ — די בורקע
אַרומגעזוימט מיט רויטע פֿעדעם צייניק ווי אַ זעג,

און אונטער דעם די שימלדיקע דעליע. ביז דער מיסטער
געוואָרן איז נאָך קלענער ווי אין שטוב דער סאַמאַוואַר,
אַ פּיצל קינד, אין בלויזן טלית־קטן.

— אַווי איז דאָ דער חולה פֿרעג איך? האָט שוין דער גוטמאַיען
געהיקעט מיט אַ בייזלעכן און אַפּגעהאַקטן אָטעם.
און דעמאָלט האָט די מאַמע אַ צעהושטע פֿון זיין שאלה
אים אַנגעוויזן גנאָדיק אויף דער קרומער וואַנט:
— אַן איז ער.

— דו מיינסט איך בין אַ יאַשטשערקע? דערלאַנג אַ טאַבורעט —
האַט יינגלדיק דער זקן, מיט אַן אַפּשיין פֿון אַ שמייכל,
אַריינגעזאָגט דער מאַמען. ביז ער האָט אַרויפֿגעקלעטערט,
אַראַפּ צוזאַמען מיטן זייגער, און אים אויסגעצויגן
אויף גאַרן טיש, ווי אַן אַרויסגעשלעפטן פֿון אַ טינד,
וואָס ווייסן ווייס מען ניט גענוי: דערטרונקען אַדער לעבט נאָך?

און איצט האָט אונדזער מיסטער זיך פֿאַרמאַסטן אויף אַן אמת
אַרויסצוווייזן וואָס ער קאָן:
צו מעסטן אים דעם פּולס,
באַטאַפּן זיינע מוסקלען,
און צולייגן אַן אַנגעהאַרטן אויער צונעם האַרץ.
און וועדליק זיינע ציטערדיקע ברעמען און זיין מינע —
מ'האַט באַלד געקאָנט זיך אַנשטויסן:
דער חולה איז מסוכּן.

דערמאָנט האָט זיך דער מיסטער אויפֿן זעלבן טאַבורעט
פֿון אַלע זיינע וואַנטזייגערס די בלאַנדזשענישן, מאַרשן.
דערנאָך — געבעטן ביי דער מאַמען מיט אַ דין געבעט:
— אַ שטאַרקע, זוּדיקע גלאַז טיי מיט איינגעמאַכטס פֿון קאַרשן.

און ערשט נאָך מינחה, ביים צעגליטן קאַנעץ פֿון דער שקיעה,
דערפֿאַרן איז אים איבערקערן אויף דער אַנדער זייט

דעם חולה, ס'הייסט דעם וואַנטזייגער.
און מיט אַ שוואַרצער לופע,
געגליכן צו אַן אַפּגעהאַקטער פֿלייט — אַריין, אַריין,
אַרינגעשפּילט אין אינגעווייד פֿון זייגער
און אויסגעדרייט ווילקענעריש
אַ רעדל און אַ שרייפֿל.

דריי גילדענע ספרונזשינע-פֿייגל האָבן ווילד און האַסטיק
אַ זעץ געטאַן באַפֿליגלטע פֿון זייגער צו דער סטעליע.
פֿאַנטאַסטיק
פֿון אַ צייט-באַפֿרייטער, שטורמישער קאַפּעליע !

און ערשט נאָך זיי האָט פֿונעם זייגערס האַרץ אַרויסגעטשלאַפּעט
אַ זומפיק-אַלטע שפּין: אַ טויטן-שאַרבן פֿון אַ מענטש
פֿאַרקליינט, אין מיניאַטור.
די אויגן אירע —
געצונדענע רובינעלעך. און אַט-אַ שטינגט זי ריזיק,
אַלץ נענטער צו דעם זייגער-מאַכער,
נענטער צו זיין האַלדז.

ער האָט דערפֿילט אַן אומבאַקאַנטן פֿראַסט: וואָס וויל זי טאָן אים?
ווהין אַנטרינט מען? איז פֿאַראַן אַ הינטערגאַס, אַ ליקל?
און מיט אַ האַנט באַשיצט פֿון איר אַהין-און-קריק זיין פנים,
ווי ס'וואַלט געוואָרן לעבעדיק דעם זייגערס פֿאַמפּעדיקל.

אַרינגעבלויט האָט שוין אין שויב אַ פּסחדיקער שטערן
ווען ס'האַט די מאַמע אַנגעטאַן דעם זייגער-מאַכער אינעם
באַשליק, אַרומגעקוטעט מיט דער דעליע,
אַרומגענומען מיט דער בורקע, איינגעהילט אין פעלץ,
אין קעשענע אַריינגעטאַן דעם קאַרליק אַ מטבע,

באדאנקט אים און באגלייט מיט ברכות דורך דעם שמאָלן פֿירהויז.
דער זיידע האָט אַוועקגעלייגט זײַן פֿעדער און האָט אויך
באגלייט אים און געוונטשן: גייט בשלום.

און אַז דער זייגער־מאַכער האָט געהאַלטן שוין די קליאַמקע
פֿון טיר, האָט ער זיך אומגעדרייט צום זיידן
און האָט געזאָגט אַזוי צו זאָגן: וואָס איז דאָ צו ריידן?
צו אַינער זייגער דאַרף מען יענעם זייגער־מאַכער, יענעם —
און ער האָט אָנגעוויזן מיט אַ פֿינגער אויבן: יענעם.

און זינט ער איז אַוועק, האָט מער דער זיידע ניט געזען אים.

די שרפה איז געקומען ווי א דונער
און אויסגעפוצט די נאכט אין רויטע קרעלן.
געקומען ווי א פאטש, א שניי אין זומער,
און בלויז אין שפיגל זיך געוואלט געפעלן.

די שרפה איז געקומען יונג, מיט העזה,
די שרפה איז געקומען אלט ווי פניער,
פארהוילן הינטער קארע פון בעריאזע,
וואס ליערט אויף א כאטע, אויף א שייער.

די שרפה איז געקומען פונקט ל"ג-בעומר
און אנגעצונדן צווייגן מיט הנאה.
ס'האט אויסגעזען ווי גייסט וואלט צינדן חומר
און ס'ווערט א וועלט געבוירן אינעם תוהו.

די שרפה האט דערזען איר קאפ אין ברונעם
און האט פון שרעק פארלוירן איר באווסטזיין.
און ס'האבן ניט געהאלפן קיין תחנונים,
זי מוז אין יעדער שויב, אין יעדן קוסט זיין.

די שרפה איז געקומען ווי אן אקער
וואס לאזט אין ערד-און-הימל זיינע סליאדן.
און ס'איז צום זיידן אויך אריין דער פלאקער,
צו זיינע איינגעטוליעטע פתביידן.

די שרפה האט צעשפאלטן זיך אין צווייען:
א פנייער מיט א פנייער הייבן פוסות.
און ביידע האלבע נענטער שוין דערגייען —
די שרפה האט זיך אפגעברייט אן אותיות.

די שרפה האָט צעשפּאַלטן זיך אין צענען.
עס ווערן גרוי צען פֿינערדיקע ברידער.
די שרפה זעט ווי אירע מוסקלען ברענען
און קדיש אין דער לופטן זאָגט אַ סידור.

אַליין, אָן פֿערד־און־וואָגן, לויפֿן רעדער.
עס יאָגט זיי נאָך די שרפה אַ צעאַשטע.
פֿון זיידנס האַב־און־גוטס איז נאָר זיין פֿעדער
געבליבן אינעם אַש. אָן איבערראַשטע.

ח. דורך נאַכט

דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
אַנטלאָפֿן דער בכור
קיין אַמעריקע.
דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
ניטאָ זיין מיזינקע די זיבעצן-יעריקע.

דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
זיין טאַטע „די קרוין פֿון אַמדור“ איז געוואָרן נסתלק.
דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
דער קידוש-וויין — גאַליק.

דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
ס'האַט עפעס געפלאַצט אין זיין גוף אים.
דורך נאַכט ווערט דער זיידע געוואָר:
פֿאַריתומט וועט בלייבן די פֿעדער נאָך היינטיקן יאָר — —

איז דאַרף מען זיך איינלן,
מצרף זיין ווייטער
צירופֿים.

ט. ליפע דער פֿעלדשער

ער האָט ניט געוואָלט,
ניט געוואָלט.

נאָר ליפע דער פֿעלדשער
האָט אַזש מיטן טרייבל
געקלאַפט זיך אין האַרצן
און שטאַרקער געבעטן:
— וואָס הייסט?

אַזוינס און פֿון איינז אונדזער פּער, אונדזער טרייסט?
אַ מענטש איז ניט דורכזיכטיק־דין ווי אַ שנייבל
אַפֿילו ווען ער איז אַ נאַקעטער, בלויזער
פֿון דעסטוועגן זעט'ן.

איד וואָרן.
בין גוזר.
מיר פֿאַרן.
און דווקא
נאָך היינטיקע נאַכט. און אַ נס וואָס דער טייַך איז פֿאַרפֿראָרן.
מיר פֿאַרן.

וואָס קאָן איד דאָ טאָן אינעם העק וווּ ס'איז היינאַר
אַפֿילו אַ פּיאָווקע
צו זוכן מיט פֿייער?

וואָס קאָן איד דאָ טאָן, אַז איד האָב ניט צו וועמעס

אַן אויער צו ריידן, צו פֿרעגן אַן עצה?
אַז ווען ס'איז אַוועק אויפֿן עולם־האמת
אַראָן דער אַפטייקער —
איז ווי אויף זײַן פלייצע
פֿאַראיינוועגס ער וואָלט זײַן אַפטייק שוין גענומען אין אַרױן.

דעריבער, מיר פֿאַרן קיין ווילנע. מיר פֿאַרן.

אַ נס וואָס דער טינד איז פֿאַרפֿראָן.

י. בעזרוק

און אַז בעזרוק האָט נאָך די זעלבע נאַכט געשפּאַנט
אין שליטן
מיט לינקער האַנט
און איינליק זיין קאָבילע
(די רעכטע האָט אים אַ יאַפּאַנטשיק אין גאַלאַפּ
אַראַפּ
געשניטן),
ביים שפּאַנען האָט געטאַן בעזרוק אַ תּפֿילה :
בשלום זאָל דערשלעפּן זיך קיין ווילנע די קאָבילע.

איר פֿעל — בעריאַזע־קאַרע. און דער שניי איז קוים צעגאַנגען
אויף איר געביין.
דער דרויסן איז נאָך אַלץ געווען פֿאַר איר אַ שטאַל. בעזרוק
האָט אָפּגעבונדן פֿון איר האַלדז דאָס גלעקעלע. די קלאַנגען
זיי זענען ניט אין איינקלאַנג מיטן זיידנס קראַנקן צוק.

אַ שטיקל נאַכט האָט שוין געאַטעמט אין אַ קופּע שניי
מיט ראַזער צונג. און אויך איר אָטעם, אויבן אין געדריי,
איז קוים צעגאַנגען.

און אַז ער האָט מיט גרויס טאַלאַנט
זיין שפּינזערין געשפּאַנט
און אויסגעבעט מיט וואַרעמלעכן, צאַרטן היי
דעם שליטן,
דער זיידע אין זיין סויבלפעלץ געלעגן איז אין מיטן
און לעבן אים, ביי איין קאַנט און ביים אַנדער קאַנט,
געזעסן איז מיין יונגע מאַמע און דער פֿעלדשער ליפע —
געדאַכט האָט זיך בעזרוקן, אַז דער שאַטן פֿון זיין האַנט
איז ווידער זיין אַמאָליקע, זיין לעבעדיקע האַנט.

צוזאַמען מיטן וויאַ האָט ער געטאַן אַ שטילן כליפע.

יא. דער ברונעם

צוקאָפּנס פֿון זיידן
אַ קישן פֿון דראָבנינקע אותיות.
צוקאָפּנס פֿון זיידן
אַ גענדזענע פֿעדער,
וואָס האָט ניט פֿאַרענדיקט איר שליחות.

אַ ווימלעניש
ראַיעט און צאַפּלט אין קישן.
אין דרימלעניש
פֿילט ער ווי בלעטער
זיך מישן.
זיי ווילן אים לינדערן זינע יסורים,
די אותיות.
און ער וויל זיי געבן אַן אייביקן פֿורעם,
די אותיות,
אַ ווילינקע שפּעטער.

פֿון גלי און מחשבֿה
ניט מער צום צעשיידן
און אָסור פֿון טינט
און פּאַפּיר —
זינע אותיות.

בינאַנד מיטן זיידן
דורך ווינט
און דורך וועלדער יאַדלאָווע
עס בלאַנדזשען אַצינד
זינע אותיות.

און פּלוצעם אַ ברונעם

צעווישן געצווינג. וואָס באַטייט ער?
אַ ברונעם. אַ ברונעם.
וואָס נענטער דער שליטן אַלץ ווייטער
דער זיידע איז פֿון-אים.

אין סליאַדן ווי פֿיסלעך פֿון טויבן
באַגלייטן אים פֿונקען.
זיי ציען זיך אויך מיטן זיידן
צום ברונעם. צום ברונעם.
דער ברונעם איז אונטן. דער ברונעם איז אויבן.
דאָרט קומען זיך טובלען אין קוואַליקן זוהר
ניגונים:
דער ניגון פֿון תפילה.
דער ניגון פֿון טרויער.
שױן טונקל-מאַל-טונקל אין וואַלד אין פֿאַרשנייטן
און יום-טובֿדיק בלויער
די פֿונקען.

דאָס קומען די אותיות צום ברונעם
זיך טובלען און טונקען.

שוין טונקל-מאל-טונקל אין וואלד און די פֿונקען פֿארלאָשן.
מע זעט בלויז די יאָדלעס אין לאַנגע אַלטזילבערנע קליאַשן.
אַ פיקהאַלץ פֿון שטילקייט זאָגט שטילקייט זיין שכן אין אויער
און ס'עפֿנט זיך באַלד פֿאַרן שליטן אַ טויער נאָך טויער.
נאָר מאַדנע: וואָס אַפֿענער ס'זענען די טויערן, דאַכט זיך
אַז הינטער זיי אַלע אַ ריזיקער טויער פֿאַרמאַכט זיך.

אַן איינציקן שנייעלע, פֿאַלנדיק לייכט, איז שוין לייכטער
צו הערן זיין קול אינעם טאָל וואָס אַ שנייקער לייכט ער,
ווי דאָ אין פֿאַרשאַטענעם שאַטן-און-שיין צו דערהערן,
אַזוי ווי דער זיידע אין שליטן — אַ ניגון פֿון טרערן.
צי פֿעלט אים נאָך אויס אַזאַ ניגון צו כמה וכמה?
עס הערט אים דער זיידע און הערט צי עס הערט אים די מאַמע.

— דער וועג איז ניט דער — זאָגט צו יענעם וואָס זיצט מיט דער פלייצע
בלחש דער זיידע — אַנו, לאַז מיר ציען אַ לייצע.
מיר וועלן אַזוי ניט אַנטריינען פֿון וואַלדיקן פּלאַנטער,
דער וועג צו די טרערן אַ ווינטער קאָן זיין און אַ נאַנטער.
אַ פיקהאַלץ פֿון שטילקייט זאָגט שטילקייט אַ צווייטן, אַ דריטן
און אויסער די טויערן אַלע בלייבט הענגען דער שליטן:

אַ וועלפֿעלע אַקערשט געבוירן און הויל, אָן אַ פֿוטער,
און פֿאַזע דעם וועלפֿעלע גליווערט אַ טויטע זיין מוטער.
האַרצריינסנדיק וויינט די באַשעפֿעניש הערן שוין אַלע
און אויך די געצונדענע וואַסערלעך ווערן נתגלה.
אַ קיילעכדיק ליכט נעמט די זעונג אַריין אין זיין קיילעך
און שפּרייט אויף דער טויטער פֿון שנייגעוועב דינעם אַ ליילעך.

און ס'זאגט צו דער מאמען וואָס פאַנצערט זיך איין אין פֿאַטשיילע,
דער זידע אַזוי : האָב ניט מורא. גיס אָן אין אַ פלי
פֿון בוטל דאָס מילך, דאָס גענומענע מיך דאָ צו נערן
און לאָז פֿאַרן יתום, צו איינוויגן אים זינע טרערן.
און גוט וועט דיר זיין. דו האָסט זוכה געהאַט צו דערהערן
דעם ניגון פֿון אַלע ניגונים : דעם ניגון פֿון טרערן.

פֿאַרטאַגיקע רויכן פֿון ליימענע, גרויע געבייען,
פֿון שטיבלעך ווי נעסטן, ציגעלניעס ביים טינד, בעקערייען;
פֿון ווינקלען וווּ יידענעס פֿעדערן פֿליקן פֿאַר פֿלות,
ווּ טרעגערס די מעליקע זעק טוען אָן און שטיוואַלעס;
פֿאַרטאַגיקע רויכן פֿון דורכהויפֿן, קלויזן, שפיטאַלן —
מיט פענדזלען געטונקען אין וואַרעמען חלום, זיי מאַלן
אויף הימלשן ליוונט אַ לאַנקע אַ פֿאַרביק צעבליטע.
ס'באַנעמט ניט דער שניי אויף די דעכער: ווי קומט דאָ אַ לאַנקע?
נאָר ס'דאַכט זיך דעם זיידן: אַט גיט ער אַהין אַ פֿאַרבלאַנקע.

פֿאַרטאַגיקע רויכן פֿון ירושלים דליטא.

*

— אויב איך קאָן וואַרטן, קאָן אויך וואַרטן ראָזענקראַנץ, נישקשה,
און זאָל ער נאָר ניט מיינען, דער פראָפּעסאָר, אז ער האַלט
מיין אַטעם אין אַרענדע.

און איצט, מיין טאָכטער, זאָלן ביידע יידן
פֿאַרבלייבן אין אַכסניא. זאָל מען אויסשפּאַנען דעם פֿערד
און געבן היי און האַבער. דו אַליין וועסט מיך באַגלייטן
צו ציונסזאָהן אין דרוקעריי.

צו ראָזענקראַנצן דאַרף בלויז גיין מיין גוף,
מיין קראַנקער שאַטן,

צו ציונסזאָהן אין דרוקעריי —

עס אינלן מיניע אותיות

געטובֿלטע אין לעבעדיקן ברונעם. פסקן דו —
צו וועמען גיין צו ערשט? און לאַמיר גיין
צו פֿוס.

צו פֿוס.

און טאַקע אָנעם שטעקן.

עס טאָר אַ ייד ניט אָנלענען אמונה אויף אַ שטעקן.

דער זיידע גייט אַליין אַראָפּ פֿון שליטן

און הייסט דער מאַמען מיטנעמען דעם רענצל מיט די פּתבֿים —
זיין טרייסטנדיקן קישן דורכן וואַלד, אויף דער נסיעה.

דער פֿעלדשער ליפע איז נשתומם.

ס'פֿעלט אים בלויז די העזה

צו שטעלן זיך אַנטקעגן, זיין דערווידער.

נאָר ס'פּנים זיינס, פֿון גרימצאָרן און אָפּשיי,
ווערט אַ בוריק.

בעזרוק שטויבט אָפּ פֿון זיידנס פעלץ די שטרויען,

ווי יעדער שטרוי געווען וואַלט אים אַ שאַד:

אַ שטרוי אַ רענדל.
אַ ליטער ספירט פֿון זיין פּאַזוכע ציט ער באַלד אַרויס,
אַ זעץ אין קני, און ס'טוט אַ פֿלי אַ שיפורער
דער פּראָפּן.

און איבער זיי — די זשומענדיקע און צעבליטע לאַנקע
מיט לאַם און וואַלף און יינגעלע צוקאַפּן.

* *

די מאַמע האָט דערפֿילט אַ שטאַך,
ווי נאָר איר האַנט האָט ניט געפֿונען
אין היי דאָס רענצל. וויי און אַך.
די זון האָט אויפֿגעהערט צו זונען.

ווען זי וואַלט אַנגעטאַפט אַ שלאַנג,
אַזוי דאָס פּוסטע אַרט אין שליטן.
אַ רגע איז געווען צו לאַנג,
די אויגן האָבן זיך געביטן.

ווי בעתן טרינקען זיך, געשווינד
עס זעגלען דורך די טרוימערייען
פֿון אַלע יאָרן, איז אַצינד
פֿאַרביי איר וועלט פּהרף-עין.

אווו איז יושר און באַצאַל
פֿאַר לינדנדיקער האַרעוואַניע?
נאָר שמייכלען האָט געמוזט איר קול:
— דאָס רענצל איז גאָר אין אַכסניא.

איך האָב עס דאָך אַליין אַט ערשט
אַריינגעטראָגן, אייגנהענטיק.
און ווידער שמייכלענדיק-באַהערשט:
— ס'איז קאַליע מיין זכרון, קענטיק.

זי האָט נאָך שטיפֿעריש אַ שפּרייז
געטאָן צום זיידן און — אַ קוש אים.
און אומגעפֿאלן אויפֿן אייז
מיט פֿינצטערניש אין אַלע חושים.

*

הודעות און עקסטערע געשריפטסן פֿאַרהענגען די שטאַט,
פֿאַרשווע רעמיזע, דעם האַלצמאַרק און אַגרעסעס באַד.
פֿאַרהענגען דעם שולהויף און רוזעלע און די בוסאַקעס,
די קניפּעס און שענקען מיט בלאַטע, שיפורים, הוּליאַקעס.
פֿאַרהענגען די ווענט.
און אַלע געווענדט

צו די חשובֿע ווילנער גנבים :

היות
על-פיטעות האָט עמעץ גענומען
יום א' בשבֿט אין אַ שליטן אַ רענצל מיט כתבֿים,
היות
ווי זיי האָבן במילא קיין געלטלעכן ווערט ניט,
היות
יענע כתבֿים געהערן אַ רבֿ,
דערצו נאָך אַ חולה-מסוכן,
דערום איז מען מתרה דעם נעמער,
אַז ווען ביז יום ג' עם שקיעת החמה
די זאַך וועט צוריק זיך ניט אומקערן, חס-חלילה,
צו איר בעל-הבית,
איז וועלן די אונטן געחתמעטע נעמען דעם נעמער
און וועלן פֿאַר שוואַרצע, געצונדענע ליכט
אים לייגן אין חרם — —

* *

ער האָט זיך באַוויזן פֿאַר שקיעת החמה
און ניט אויף די ציפקעס און ממזרשן טענצל.
אַזוי ווי משיחן האָט אים די מאַמע
דערזען אויפֿן גאַניק, דעם יונג מיטן רענצל.

ער האָט זיך באַוויזן מיט גלאַנציקן בריליק,
אַרונטערגעלאָזן ביז איבער די ברעמען.
אין געמזענע שטיוועלעך, פּריציש און ביליק,
ווי זיי וואָלטן אויך פֿאַרן זיידן זיך שעמען.

ער האָט זיך דערנענטערט צום הויכן געלעגער
און שטום פֿאַרן מלך געטאָן זיך אַ שאַקל.
אַ טראַט אויף צוריק. ער האָט מורא צי מעג ער.
אַ טרער אין זיין אויג ווי אַ האַלבער מאַנאַקל.

דערנאָך, פֿאַר דער אייגענער שרעק זיך דערשראָקן,
און ביסטערע אַ שפּאַן און דערלאַנגט די אַבדה.
ער וואָלט זיך געביטן, דער יונג, מיטן זקן,
הלוואַי זאָל ער זיין אויפֿן אָרט וווּ דער זיידע.

אַריין איז די שכינה פֿון שניי אינעם שפיגל,
אין דרויסן ביים פֿענצטער — אַ נייגער פֿון מענטשן.
אַ שטיין פֿון זיין האַרץ פֿאַלט אַראָפּ צי אַ ציגל:
— איך וועל ניט אַוועק ביז איר וועט מיך ניט בענטשן.

דער זיידע שטרעקט אויס, ווי אַ סצעפטער, אַ דינע
געאָדערטע האַנט און — אַ לויב צו זיין נאָמען —
ער בענטשט. און אויף ביידן פֿון שפיגל די שכינה:
— זאַלסט קיינמאָל ניט זיין מער קיין גנב. זאָג אָמן.

טז. דער זיידע צום פראַפּעסאָר

מיט אייזערנער פען ווילט איר שרייבן רעצעפטן?
קאָן זיין, ערגעץ לעבט אַ בן־אָדם פֿון אייזן,
פֿאַר אים דאַרף מען שרייבן מיט אייזן.

און איך בין אַן אַנדערער,
ניט אַזאַ איינער.

עס בליען שטיינער. עס לעבן שטיינער.
עס דאַרפֿן ניט קיינעמס רעצעפטן
די שטיינער.

עס וויל ניט דער וואַלקן
עס זאָל אים באַגיסן אַ רעגן.

צעהאַק אַ דימענט
לויכט ער נאָך בעסער.

עס דאַרף ניט אַ בליץ קיין רעצעפטן,
פֿראַפּעסאָר.

ווער היילט דעם לאַרץ?
זיין אייגן געזאַנג.

ווער היילט דעם קוואַל?
אַ טונקעלע הייל.

פֿון וואַסערע קרייטעכצער,
וואַסערע גראַזן

באַשטייט איַיער היילונג?

און זאַגט מיר, פֿון וואַנעט
די צמחים, פֿון וואַנעט?
ווען זיי וואַלטן אַנדערע היילן געקאַנט אויף אַן אמת,
וואַלט יעמאַלט קיין איינציקע רויז ניט געוואַנעט.

עס וווינט די נשמה אין מענטשן, אַזוי
ווי זון אין באַזונדערן היכל פֿון טוי.
פֿאַראייניקט זיך זון מיט דער זון, קאַן דען בלייבן
דער היכל אַ ליידיקער? קומט טאַקע, נאַכן
געזעגענען זיך, אינעם היכל אַ שכן — —

איך זוך דאָס פימסן-קעסטעלע דער מאַמעס.
 קיין מאַמע איז ניטאָ. ניטאָ קיין פימסן...
 און ס'דאַכט: ניטאָ שוין מער קיין דלד-אַמות.
 ווי לעצטע טורקלטיובן פֿון געזימסן —
 אַוועקגעפֿלויגן. אוי, עס ווייס ניט קיינער
 דעם קבֿר פֿון אַ טויב. איך זוך דעם בת-קול
 פֿון זיידן, וווּ עס רוען זיינע ביינער,
 אַ סימן פֿון זיין פֿעדער, בלויז איר בליאַסקל.
 איך זוך די זעונג, זיידע, וווּ דיין פֿעדער
 איז לופֿטיק ווי אַ מלאַך און איז ערדיש ווי אַ צעדער.

איך זוך דיין פֿעדער. האָסט זי מיר באַוויזן
 אין חלום אונטער אַשיקע רוינען.
 און ווי לבנה ציט אַ כוואַליע ביזן
 באַשערטן ברעג איר אָנהייב צו געפֿינען,
 אַזוי געצויגן האָט זי מיך. און שפעטער
 פֿאַרשטאַנען האָט דיין אייניקל דעם זינען:
 די פּערל אָנגעצילעטע אויף בלעטער —
 די אותיות דינע, זאָל איך ווען געפֿינען
 און פֿרייען זיך: אַט זענען די פֿאַרשווינדער.
 און אַנטאָן זיי, די אָפּגעזוכטע פּערל, מינע קינדער.

דיין הייליק ספֿר איז געבליבן, זיידע,
 מסתם אַן איינציקס אויף דער וועלט. עס זענען
 די אַנדערע אַוועק אויף דער עקדה.
 און היימיש האָט געטאָן צו מיר גענענען
 דיין ספֿר באַלד ווי כ'האַב צו אים דערקלעטערט
 אין ספֿרים-פֿעסטונג פֿון ירושלים
 אויף הר הצופים. ווער האָט אים געבלעטערט?
 אַ טויטער זיידע וואָס איך זע אויף ס'ניי אים,
 צוזאַמען מיט אַ לעבעדיקן. יעדער.
 ביז וואַנען איך האָב אויפֿגעוועקט זיך מיט „מיין זיידנס פֿעדער“.

מִיָּן טאַטנאָס פֿידל

ווי ס'פֿאַלט אַרײַן די אַמקע אין אירטיש,
 אַפֿילו דעמאָלט
 ווען קיינער זעט ניט, הערט ניט, ווי דער בײַטינד פֿאַלט אַרײַן
 אין מוטערטינד
 (די זעלבע ווינטער־קאַלדרע וואָרעמט בייִדן),
 אַרײַנגעפֿאַלן, קינד מײַנס, בין איך אויך,
 אַן אומגעזעענער, אַן אומגעהערטער,
 אין ברייטן מוטער־לעבן — אַן דער קוועלעניש פֿון ווערטער.

אַרײַנגעפֿאַלן —
 און געבליבן הירשיק אויף די פֿיס,
 אַרומגעשנייט מיט מאַנענדיקן ווונדער.

אַצינד ביז דנאָ פֿון מײַן זכרון זע איך:
 געסטייעט וואָלט מיר פֿון דער גאַרער־וואָרער־קלאָרער קינדהייט
 אַ טאָג אַן איין־און־איינציקער,
 אַ נאַכט אַן איין־און־איינציקע,
 כ'זאָל קאָנען דיר דערציילן און דערציילן
 ביזן לעצטן
 אַרויסגעוויינטן אָטעם, ווען דער לעצטער ווערט דער ערשטער.

מסתמא האָסטו ליב דיין טאַטן, ווי דיין טאַטע — זײַנעם.
 און זיכער האָסטו אויך צו אים אַ טענה, ווי דען אַנדערש?
 דערציילן וועל איך דיר צו דיין געבוירן־טאָג דעריבער
 אַ טענה צו מײַן טאַטן אַזש מיט פֿופֿציק יאָר צוריק,
 און לאַמיר הערן דיין גערעכטן מישפט:

מיט ליכט- און שאַטן-פֿלעקן פֿון בעריאַזע-קאַרע מיניעט
 אין כוטער. דרויסן — פֿראַסט. נאָר אינעווייניק — וואַרעם.
 אַ וואַרעמקייט פֿון חנוכה.
 אַ וואַרעמקייט פֿון קלאַנגען,
 אַרויסגעבליט פֿון טאַטנס פֿידל.
 ערשטע טרערן הילצערנע שוין פֿינקלען פֿון די קלעצער,
 מיט פֿאַקעלע געזוימט (זיי האָבן אויך אַ נאַמען: ווענט).

און ווייסן ווייס איך מער פֿאַר מינע פֿינגערדיקע יאָרן.
 למשל:

אַז די זון פֿאַרגייט ניט, נאָר זי קומט צו פֿוס
 פֿאַרנאַכטלעך אין מיין ווינקל און וועבט-אויס פֿאַר מינעטוועגן
 אַ זעונג פֿון איר אינגעווייד —
 אַ חלום אין מיין חלום.

למשל:

אַז אין טאַטנס פֿידל ווינט אַ שטומער מלאך,
 און דעמאָלט בלויז ווען אויבן לאַזט דער טאַטע שוימיק שווימען
 אַהין-צו און צוריק אַ האַריק שפענדל
 און זיינע דינע פֿינגער גיבן סודותדיקע צייכנס —
 צעשפילן זיך מתיקותדיק די קליינע, שטומע ליפֿן.

למשל:

אַז פֿאַראַן אַ טויט, נאָר בלויז אַ טויטער זעט אים.

און ווייסן ווייס איך אויך, אַז אויפֿן אַנדער זייט אירטיש,
 אַוואו די טייגע הוידעט-אין אויף אויסגעשפרייטע פֿליגל
 דאָס אַנגעשנייטע פֿייער —

צעשניטן איז דער פליין פֿון סליאָדן. עפעס גייט דאָרט אָן
אַ הרגעניש, אַ וואַרגעניש פֿון מענטשן און פֿון הירשן
געשפּאַנט אין שליטנס. מילא, מענטשן — לייגט זיך אויפֿן שכל,
נאָר הירשן, הירשן,
קעגן וועמען האָבן זיי געזינדיקט?

איך האָב אַליין געזען אַזאַ געפֿאַלענעם,
פֿאַרשעמטן הירש אין בלויענדיקן פֿרי:
צוקאַפנס הויכע ליכט פֿון שניי באַשטראַלן אים,
אַ הירשעלע צופֿוסנס אויף די קניי.

די שטאַרע אויגן — קניילעכיקע ברינעמער,
דערטרונקען שוין אויף זייער דנאָ דער טאַג.
ס'באוועגט זיך ניט זיין בייניקע טשופרינע מער,
און בלויז דער שאַטן יאַגט אין זיין געיאָג.

וואָס קאָן אים איצטער העלפֿן מיין דערבאַרעמקייט,
מיין קול וווּ ס'ליגט פֿאַרפֿרוירן זיין געשריי?
אַרויסגעצויגן פֿון אַ נאָדל וואַרעמקייט —
אַ רויטער פֿאַדעם ראַנגלט זיך אין שניי.

כ'געדענק דעם קלאַפּ אין טיר,
 דעם קלאַפּ אין האַרצן.
 דער טאַטע האָט געצונדן ס'דריטע ליכטל.
 אַ טעות, ניין:
 געצונדן ס'דריטע קינעלע.
 קיין ליכטלעך זענען אין דער געגנט ניט געווען
 בנימצא.

נאָר ס'האַבן אויך די קינעלעך,
 די טרוקענע ווי בייך,
 אַריינגעשטעקטע צווישן קלעצער —
 ניסימדיק באַלויכטן
 דעם בית־המיקדש, און מיט מיר צוזאַמען
 געענטפֿערט אַמן אויף דעם טאַטנס ברכה.

דער דריידל מיינער,
 אייגנהענטיק אויסגעשניצט פֿון האַלץ,
 געדרייט האָט זיך אין ריטעם
 פֿונעם שניידריידל אין טייגע,
 און מיטן ערשטן קלאַפּ אין טיר
 געפֿאַלן אויפֿן גימל.

די מאַמע האָט זיך איינגעהאַרכט,
 און שלאַנקער נאָך ווי תמיד
 געגאַנגען צו דער טיר,
 געגאַנגען זיכער:
 — עס איז דער סטוק אַ ייִדישער —
 דערביי געטאָן אַ זאַג,
 און אַפּגעצויגן פֿון דער טיר דעם ריגל:

אַ נייער פנים רייכערט זיך אין שפיגל.

א לויב דער מאַמען און א לויב איר טרעפֿעניש :
 אַרײַנגעדריידלט האָט זיך מיט אַ פֿאַרע
 אַ ווינטיקע, צעשויבערטע באַשעפֿעניש.
 קוים־קוים פֿון פעלץ אַרויסצוזען די מראה.

נאָר אַז דער גאַסט האָט אונטער וואָנצעס נאָדליקע
 אַרויסגעפרעפלט ס'ערשטע וואָרט אויף ייִדיש,
 און לויטער איז צעגאַנגען פֿון דער אַדליגע
 זײַן כמורנער שניי און אונדזער שרעק־און־חידוש,

און ס'האָט דער סאַמאָואַר צעהיצט זיך קאָכעדיק,
 אַזש ווי אַ בער גענומען טאַנצן, דעמאָלט
 געוואָרן זענען אַלינקע משפּחהדיק,
 און העלער האָבן קינעלעך געפֿלעמלט.

זײַן ביקס־און־פיקע האָט שוין די פֿאַראַניקע
 ניט מער געשראַקן. באַלד איז מען געזעסן
 בײַם טיש. די מאַמע האָט לפֿבֿוד חנוכה
 דערלאַנגט אַ מאַרצעפֿאַנעדיקן עסן.

אַצינד האָב איך געזען זײַן פנים דיִטלעכער :
 באַוואַקסן ביז די אויגן ווי אַ סאָווע.
 נאָר זייער גלי אַ שטאַלענער, אַ ווייטלעכער :
 — דעם נאָמען מײַנעם ווילט איר וויסן? ליאָווע.

און איידער נאָך אין הייסן טיי אַ בלאַז געטאָן,
 פֿאַרשיכורט האָט אַ שלאָף זײַן צער און דאָגה.
 און ווידער האָט מײַן דריידל זיך אַ לאַז געטאָן
 צוזאַמען מיטן שניידריידל אין טײַגע.

אַז אויפֿגעוואַכט האָט אונדזער אורח,
 געבליבן איז ער פֿאַרהאַלושעט :
 הויכהערנערדיק אים וואַרעמט ס'פנים
 אַ יונגער, שיינענדיקער גאַלדהירש.
 — גוט־מאַרגן, מאַכט צו אים דער גאַלדהירש,
 און ליאַווע, ניט מיט זיינע ליפן,
 אַ נעכטיקער :
 — גוט־יאָר, גוט־יאָר...

פּלוצטהאַלבן זיך דערשראָקן פֿאַרן
 באַקאַנטן קול צי פֿאַרן גאַלדהירש,
 דערלאַנגט ער אַ געניטן שפרונג
 פֿאַרויס. און פֿלינקער נאָך, פֿאַרויסער —
 זיין רעכטע האַנט מיט פֿינף באַשיצערס.

און ווי אַ הונט פֿאַרויס דעם יעגער
 פֿאַרשפּרינגט אויף זיין פֿאַרקנאַלטער חיה —
 פֿאַרשפּרינגט זיין האַנט אַרום דער ביקס
 און כאַפט זי האַסטיק פֿאַרן גאַרגל.

פּאַוואַלינקע, ניט ליאַרעם, ליאַווע,
 מסתמא שלאַפֿט נאָך דיין מחשבֿה.
 אומזיסט אַ צי די ביקס, ווי ס'וואַלטן
 אַריין דאָ שליטנס פֿונעם שונא.
 די זון אין כּוטער קעמט דיין קאַלטן
 און באַרד־און־פּיאַות צימרינג־ברוינע.

ער האָט זיך פֿונאַנדערגעלאַכט ווי פֿון אונטער
 צעשפּליטערטן אייזדעק אַ נאַקעטע כּוואַליע.
 געבערגלט פֿאַר מיר זיינע מוסקלען און מונטער
 געטאָן זיך צוריק אויפֿן בעטל אַ וואַליע:

— נאָך צייט ביז דער שקיעה. געבענטשטע מינוטן.
 און ווידער אין טייגע וווּ אַניענקאָוו לויערט
 מיט זיינע קאַלמיקן, מיט זיינע יאַקוטן.

און ס'האַט בעתן ריידן זיין קול זיך פֿאַרטרויערט:
 — געדענקט מיך צום גוטן, געדענקט מיך צום גוטן.

און דעמאָלט האָט מיין טאַטנס פֿידל
 אַרויסגעשפּילט פֿון זיך מיין טאַטן.
 אַרויסגעשפּילט פֿון רויטן פֿורעם
 די שטומע עדות פֿון יסורים.

אַרויסגעשפּילט פֿון זיך דעם פֿויגל
 פֿון בוים וואָס איז געוואָרן פֿידל.
 זיין קוואַל, זיין קינדערשע יניקה,
 פֿאַרזיגלט אונטער שטיינער דיקע.

און דעמאָלט האָט מיין טאַטנס פֿידל
 אַרויסגעשפּילט פֿון אירע תּהומען
 איר שניצער, וואָס מיט שאַרפֿן אויער
 האָט אויסגעשניצט פֿון בוים זיין טרויער.

אַרויסגעשפּילט האָט אויך זיין פֿידל
 איר שטומקייט בלויז פֿאַר מינעטוועגן,
 אַז איך אַליין זאָל זי דערהערן,
 אַרויסשפּילן פֿון זיך אַ שטערן.

אַז ליאַווע האָט פֿאַרנומען
 דעם קלאַנגבאַשאַף אין כוטער,
 די ראַיעניש אין טויבנשלאַק
 אויף טאַטנס לינקן אַקסל,
 אַרויסגעקניקלט האָט זיך פֿון סאַלדאַט
 אַ גראַבע טרער,
 און ס'איז די טרער אין פֿאַנגנעץ פֿון זיין באַרד
 געבליבן הענגען.

דערנאָך האָט ליאַווע מיט זיין טרער צוזאַמען,
 פֿאַר אַן עדות,
 גענענט צום טאַטן
 און —
 איך הער נאָך איצטער זיינע ווערטער:

— דו גוטער־גוטער מענטש, ווי היינט איז חנוכה,
 זיין פֿידל
 האָט אויפֿגערירט מיין וואַלפֿיש האַרץ.
 כ'בין ווידער אַ בן־יחיד
 ביים ברעג פֿון דניעפער
 צווישן טאַטע־מאַמע.
 און ווידער שפּיל איך אויף אַ פֿידל
 קעגן קאַרשנבימער
 אין פֿענצטער,
 פֿאַרן הויז,
 און הינטער זיי — דער ברייטער דניעפער;
 און ווידער זע איך, שפּיר איך, אַז אַ פֿידל

געבענטשט איז מיטן זעלביקן קאַליר און טעם פֿון קאַרשן.
קוים וועל איך אָבער, גוטער מענטש,
פֿאַרשווינדן אין דער טינגע —
פֿאַרשווינדן וועלן אויך די קאַרשנביימער,
טאַטע־מאַמע,
פֿאַרשווינדן וועט מיין פֿידל
מיטן פענצטער און בן־יחיד,
און וואָלפֿישער ווי פֿרֿיזער וועט מיר וואַיען ס'האַרץ,
באַוואַקסן
מיט נעגל, נעגל.
הפֿקר וועט זיך וואַלגערן מיט הפֿקר.

פֿאַרזייסט אַ קערנדל אין באַדן —
וואַקסט אַרויס אַ בוים,
פֿאַרזייסט אַ מענטשן, וואַקסט אַרויס
אַ בערגל פֿאַר אַ פֿעלדמויז.
דעריבער, גוטער מענטש,
אַנטליי מיר,
ניין, פֿאַרקויף דיין פֿידל,
איך זאָל זי מיטנעמען אין טינגע,
צודריקן צום לייב,
הנאהדיק, מיט אויגן שניי־פֿאַרשאַטענע,
אַ שפּיל טאַן.

באַצאָלן האָב איך ניט מיט וואַס.
מיין געלט איז מער ניט גילטיק.
באַצאָלן קאָן איך מיט מיין עולם־הבא.

דער טאַטע איז געוואָרן דינער, בלייכער.
ס'האַט זיין בליק

פֿאַרטראַגן זיך צו גאַר אַ ווייטן שנייעלע אין דרויסן.
אַרויסגעשפּילטע קלאַנגען האָבן לופֿטיקע־אַן־אַטעם
צוריק אַריינגעפֿלאַטערט אין דער ווייכער נעסט פֿון פֿידל.
ס'האַט אויסגעזען: עס ראַנגלען זיך אין טאַטן צוויי נשמות
און זיינע ליפֿן זענען אויך אַנטרוגען אין דער נעסט.

כ'האַב צולויפֿן געוואָלט צום טאַטן, זאָגן אים אַ זאָג,
נאָר עמעץ האַט אין שווערע קייטן מיך געטאָן פֿאַרקאווען.
און דעמאָלט איז די פֿידל, ווי דער לעצטער שטראַל פֿון טאַג,
אַליין אַריינגעשוומען אינעם ווייסן פעלץ פֿון ליאַווען.

א טענה האָב איך צו מיין טאַטן, אַ געפֿיל אַ האַרבן :
אָן עולם־הבא קאָן אַ מענטש דען לעבן, קאָן ער שטאַרבן?

אַ שולד, אַ זיסער וועלט־רחמנות, צופט אין מיר לגבי
דעם ביטערן סאַלדאַט וואָס האָט פֿאַרקויפֿט זיין עולם־הבא.

„ס'וואָלט זיין אַ יושר — הער איך נאָענט־ווייט אַ מין געווערטל —
דו זאַלסט אים שענקען פֿון דיין עולם־הבא כאַטש אַ פֿערטל“.

און ס'פֿעלן סיני אין כוטער סיני אין מיר די זעלבע סטרונעס,
אומהיימלעך גלאַצן פוסטקייטן פֿון קלעצער און שפּאַרונעס.

דעריאָגן מוז איך ליאָווען. כ'האָב אים ליב, זייט וויסן אַלע — —
אין ווייכן וואַקס פֿון שניי איך זוד אַ שפור פֿון זיין שטיוואַלע.

דערציילן גאָט? בשתיקה, אָן אַלייניקער,
 דערצייל איך אים, אַז קיינער זאָל ניט הערן,
 די מעשה מיטן פֿידעלע, מער־ווייניקער,
 און וועגן מיין אַרויסשפילן אַ שטערן.

מיין טענה בלייבט אַ טענה. ס'ווערט ניט פֿריילעכער.
 אַז קיינער ווייס ניט וווּ די סטרוניעס צאָפֿלען.
 סיבירער פֿרילינג שימערט פֿון די שניילעכער
 מיט זײַנע יונגע נאַסלעכע גרינאַפֿלען.

און שטיל אין טײַגע. אויס מיט דער געשלעגעניש.
 איר קינד זויגט־אָן די הירשיכע די מוטער.
 באַשערט איז מיר אין פֿרילינג אַ באַגעגעניש:
 אַן אַלטיטשקער די פֿידל ברענגט אין כוטער.

פֿון וואַנען? וווּ איז ליאַווע? נאָר דער זיידעלע
 איז טויב און שטום. געבראַכט זי און — פֿאַרשוונדן.
 דער טאַטע נעמט זי צערטלעך אין די איידעלע,
 פֿאַרבענקטע הענט: זײַן פֿידל איז אין ווונדן.

— באַרויק זיך, מיין קינד, איך וועל זי ראַטעווען,
 און שפילן וועט זי שענער נאָך להבא.

— —

פֿאַרהוילן פיקן זיך די קלאַנגען. טשאַטעווען.
 און ליאַווע האָט צוריק זײַן עולם־הבא.

די ציגעלניע

גענוג מיט די צייטווערטער. אייביקייט-ווערטער דערלאנג מיר, משוגענער שאַפֿער,
און זאָג ניט פֿון ווערטער-געוויינטשאַפֿט : אַוועק און פֿאַרשווינדן.
גוט-מאַרגן דיר, נעכטן. די טעג און די נעכט זענען ווונדן :
סימנים פֿון לעבן וואָס לעבן און לעבן. געוואַלט האָט אַזוי דער באַשאַפֿער.

איך זע ווי בימים ההם
 באַשימפּערלעך אַנטקעגן איבער:
 אַ פּרפּורנע ציגעלניע. ליים.
 דאָס רעגן־וואַסער שלאַפֿט אין גריבער.

דערביי געבונדן צו אַ שטאַנג,
 אַ פֿערד געדולדיק און בהמיק,
 וואָס דרייט אין זיפֿצנדיקן גאַנג
 דעם ליים. און אויך זיין אַטעם — ליימיק.

פֿאַרזונקען ביזן בויד אַ פֿוס,
 איז דאַנקען גאָט וואָס דאָ אַ צווייטער.
 און שטענדיק זע איך אים, דעם סוס,
 ווי רויטן ליים געדולדיק דרייט ער.

אַז טייגיק איז דער ליים און טויג,
 און ווי אַ צונג אין ווייכן פּלאַפּל,
 דערלאַנגט זיך יענער אַ פֿאַרנויג:
 אַ טרער פֿון ליים אין זיין שוואַרצאַפּל.

און אינעווייניק שטייט אַ יונג
 און וואַרפֿט, בני אים איז היינט אַ גראַטשקע,
 די ווייכע, פּלאַפּלענדיקע צונג
 אַריין מיט לאַפּעטע אין טאַטשקע.

ווינצענטי פֿירט זי דעמאָלט אַפּ
 צו שניקען, צו באַשאַפֿן ציגל.
 אַ דערנערקרוין איז אויפֿן קאַפּ
 פֿון קעניג פֿערד וואָס דרייט אין עיגול
 פֿון רעכטס אויף לינקס,
 פֿון רעכטס אויף לינקס,
 כּסדר ליים אין זעלבן עיגול.

און ביים ציגעלניק שניקע אין די מוסקלען לאכט אַ שטורעם.
הנאה האָב איך קוקן ווי ער ליאַפעט ליים אין פֿורעם.

אַ ליאַפע און — גענוי די מאַס. אַ חנדל נאָר די ווירע.
און ס'פאַשען זיך אויף קילן גראַז די ציגל, זיין יצירה.

געבענטשטער יונגער זומערלעב. די זשוקעס טראַלאַליקען.
מקנא בין איך קיינעם ניט. מקנא בין איך שניקען.

ווי דעמבעס פֿון די קערנער, וועט אַ מויער אויף אַ מויער
אַרויסוואַקסן פֿון ציגל; (אין וויליע אויך — קאַפּויער).

און ערגעץ אויף אַזא געביי וועט האַמער, טשוואַק און הובל
צונויפֿשלאַגן אַ בוידעם פֿאַר אַ סטרוניקן מקובל.

— מה טובֿו דיניע ציגל, שניקע — בענטש איך זיינע מעשים.
און ס'גלוסט זיך מיר זיין תלמיד זיין, אַרויסווייזן מיין פֿלייס אים.

דערוויילע בעט איך שניקען אַ געפֿעליקייט אַ קנאַפע:
— דערלויב מיר מיט דער לאַפעטקע צו טאָן אַ קליינעם ליאַפע.

און ביז די ציגל באַקן זיך ווי לעבלעך ברויט אין אויוון,
באַוונדער איך זיין מייסטערשאַפֿט און הער ניט אויף מה טובֿו'ן.

די זשוקעס האָבן בלויע פֿליגל
 און קעפעלעך פֿון שטאַל.
 זיי האָבן ליב די רויטע ציגל,
 וואָס פֿאַשען זיך געשמאַק אין טאַל.

נאָר ווייַס ווי שויס פֿון קעסלגרוב אין טינד
 איז די קאַפעליע,
 אַיעדער מוזיקאַנט באַזונדער גיט מיר אַ פֿריטשמעליע,
 ווען אַלע ווילן זיי בייַ מיר
 פֿון שימחה צי פֿון טרויער
 אַראַפֿזעגן אָן אויער.

נאָר אַז די זשוקעס לאָזן זיך ביים זונפֿאַרגאַלד
 אַרונטער
 צוזאַמען מיט די שאַטנס
 אויפֿן אַפֿגעגילדטן פֿערד —
 פֿאַרוואַנדלען זיך אין דימענטן
 די זשוקעס אין זיין קרוין.
 און ער אַליין איז ווידער
 קעניג פֿון דער ערד.

איך קאָן בײַ נאַכט נײַט שלאָפֿן. איבער מוראדיקן פלאַנקען,
 לבֿנה־גייעריש איך קום אַראָפּ צו דער ציגעלניע.
 די פֿינכטע ציגל שמייכלען צו די שטערן. שאַטנס בלאַנקען.
 און אַנדערש איז דער קוימען אויך : אַ טײַוול אויף אַ קעלניע.

נאַר מײַנע שמעי־שראלדיקע ליפן שניידן אונטער
 די שרעקן :

אַנטפלעקן וועט זיך באַלד אַ סוד, אַנטפלעקן
 פֿון וועלכע ציגל, אויסדערוויילטע קודם,
 וועט זיך ווענטיקן
 ס'געבײַ

און איבער דעם, פֿאַרן מקובל,
 פֿון רוחניות אויסגעשפונען,
 וועט דאָרט שימערן דער בוידעם ?

פֿון וועלכע ציגל ? כאַטש דערזען אַן איינציקן, אַ קענטיקן.

פֿאַרנעמען ציגל ווי די יונגע טרערן מײַנע שטראַמען
 און איינער איז מגלה : איך וועל וואַרעמען זײַן היים.
 און דעמאָלט מיט אַ קאַרשנצווייגל איך פֿאַרקריץ מײַן נאַמען
 אין אויסדערוויילטן ציגל, אין זײַן ציטער־צאַרטן ליים.

פֿון רעכטס אויף לינקס,
 פֿון רעכטס אויף לינקס —
 דער קעניג פֿערד
 אין זיפֿצנדיקן עיגול.
 די ליימגרוב ווערט ניט אויסגעשעפט.
 קאַפּאַבל איז די רויטע ליימגרוב
 אַנצופלאַדיען ציגל
 פֿאַר זיבן שטעט.
 געגליכן צו אַ ברונעם,
 וואָס דאָרשטיקע פֿון זיבן שטעט
 חלילה וועלן אויסטרינקען
 זיין קוואַלנדיקן שפיגל.

אוו אויפֿן טראָן פֿון קעניג פֿערד —
 אַ צווייטער, אַ פֿאַררעטער,
 צוזאַמען מיט פֿירפֿיסיקע
 און הירזשענדיקע געטער.

איך זאָג צום יונג
 וואָס וואַרפֿט דעם ליים אין טאַטשקע:
 — איך זע דו ביסט אַן אַדלמאַן
 און האָסט אַ בליק אַ מילדן,
 טאָ האָב רחמנות אויפֿן קעניג פֿערד
 און לאָז די גרודעס ליים אים דרייען אָט אַזוי:
 פֿאַרקערט —

פֿון לינקס אויף רעכטס,
פֿון לינקס אויף רעכטס.
באַקומסט דערפֿאַר אַ קיילעכדיקן גילדן.

מיין אָפּגעשפּאַרטן גילדן כאַפט ער צו
געשווינד־געשווינדער.
מקיים איז ער אָבער ניט מיין האַרציקע בקשה,
דער גולם־קאַפּ און רשע:
— אַז וואָס די נפֿאָמינה אים, דער פֿערד איז דאָך אַ בלינדער!

און אָפֿשר מאַכט גאָר טורליקעס
פֿון מיר
דער גאַנצער ענין?
און אָפֿשר אַ פֿאַרבלענדעניש
געטאָן האָט מיך פֿאַרמיניען?
פֿון וואַנען בין איך זיכער ווער
ס'וועט וווינען אויפֿן בנין?

אין וועלכן ספֿר פראַלניק שטייט געשריבן,
אַז דווקא אַ מקובל?
און אָפֿשר גאָר אַ שלאַק
אַ פיפערנאָטער,
פיפערטאָטער?
און אָפֿשר גאָר אַ גולן מיט אַ זשאַווערדיקער האַק?

בין ווערט אַ וואַזשנעם פאַטש אין באַק
סע זאָלן פֿליען פֿונקען
פֿון דאַנען ביז דער גרינער בריק
און טאַקע אויף צוריק,
וואָס איך אַליין האָב איינגעקריצט מיין נאָמען
אין כישוף־דיקן ציגל.

באַגינען וועקט מיך אויף אַ שטעפּערייַ פֿון צאָן-אַן-צאָן.
און מיטן ערשטן רויטל אינעם קאַם פֿון שוואַרצן האָן
איך פֿלי צו דער ציגעלניע מיט געליימטע, שווערע פֿליגל
צו ראַטעווען אַבֿרהמען.

אַלע ציגל זענען דאָ. וואַרעמען געשמאַק די ביינער.
אַלע? ניין, עס פֿעלט דער ציגל מיט מיין נאַמען. ער בלויז איינער.

אינגעמויערט וועל איך ווערן אין דער וואַנט פֿון אַ מחבל.
אַלע ציגל אויסצוקוילען בין איך איצט קאַפּאַבל.

איכ'ל זיי צעטרעטן. איכ'ל זיי צעקאַסען.
זאַלן זיי ניט לאַכן פֿון די טרערן פֿון אַ יתום.

זאַלן זיי פֿאַרוואַנדלען זיך אין לייס, אין זייער חומר,
אפֿשר וועט מיר דעמאָלט ווערן ליכטער און גערוימער.

שינקע שוידערט פֿון מיין גבֿורה: איך בין ריזיק און געשפּאַנט.
— מילא, זאַגט ער, זיי מיין תלמיד, זיי מיין רעכטע האַנט.

מע טאָר ניט שווערן. אַז מע וואָלט געטאָרט, איך וואָלט געשוואָרן
 ביים אַרבע־פּנאָת צי בני דער מזוזה :
 — מיין פֿוס וועט מער ניט זיין אויף דער ציגעלניע ! נאָר דער צאָרן
 צעגייט ווי טוי אין זון, ווען דינקע, וואָס איר טאָטן רופֿט מען זוזע,
 וויל דווקא נאָר, מעג דונערן און רעגענען,
 אויף דער ציגעלניע זיך מיט מיר באַגעגענען :
 פֿאַרבענקט זיך נאָך די מאַלינעס אין יענע שאַרסטקע קוסטן,
 אַוווּ די ערד איז וואַרעם נאָך מיט דינקען פֿון אַנוסטן,
 פֿאַרבענקט זיך נאָכן באַרנבוים דעם הפֿקרדיקן, לאַמען,
 וואָס אָן אַ טרייסל וואַרפֿט ער זיינע זויער־זיסע בערנעלעך,
 און אויך נאָך מיר מסתמא (אַדער ווי זי זאָגט : מיסטאַמען).

און איך האָב אַן־מסתמא ליב דעם נאָמען
 דינקע, דינקע.

נאָך מער : די בלויע קוועקזילבערלעך מאַניענדיקע, פֿלינקע,
 און מער פֿון זיי : דעם פֿייערדיקן זייד פֿון אירע הערנערלעך.

אַז דינקע וואָלט מיך בעטן שפּרינגען פֿונעם קאַטעדראַל —
 געשפּרונגען וואָלט איך ווען זי איז נאָר אונטן.
 אַ גוטינקע אַזאַ און אָן אַ גאַל.
 און מיט אַ שליף אַ מאַנבלומיקן, בונטן,
 וווּ אירע צעפלעך טיילן זיך פֿונאַנד ווי בלאַנדע פֿיס,
 האַרצרייסנדיק, און האָבן ניט קיין גרונטן.

מיט זומערשפּרינקלעך וואַרעמע, סיני זומער סיני אין פֿרעסט,
 ווי דורכגעזיפטער שטויב פֿון ברוינעם פֿעפֿער,
 וואָס גיבן צו אַ צופּנדיקן טעם און דו פֿאַרגעסט,
 למשל, צי ס'איז הייס צי קאַלט. זיי גיבן אַ פֿאַרשלעפֿער.

נאָר זינט איר טאַטע זוזע דער אַפּטייקער, ימח שמו,
 דערזעט בני דינקעס קליינער ליפּ אַ ביס צי בלויז אַ ביסל,

פֿאַרשלאָסן האַלט ער זי ווי הינטער גלאַז אַ סלאַי
מיט יאָד.

בפֿרט ווען דינקע איז געוואָרן איבערנאַכט אַ פֿרוי —
אַזוי דערציילט זי מיר בסוד,
און לאַכט פֿאַרשייט און הוידעט מיטן פֿיסל.

דעריבער שפילן מיר אַ ליבע ווען ס'איז בלוי
און ליכטיק.

אַלמאַי זאָל זזע ווערן מיר אַ וויסטער שונא? ריכטיק.
באַגעגענען זיך ביידע ווען עס גייט די זון זיך באַדן
און טוט זיך אויס אַ וואַלקנדל און לאַזט אים אויפֿן באַדן.

דער קאַפּ איז היינט ניט מיינער. כ'וויס ניט וועמעס. און איך יאָג
אַרונטער דעם ציגעלניע-באַרג צו אַנקומען דער ערשטער,
אַז לענגער זאָל זיך ציען דער סוף-זומערדיקער טאַג,
פֿון אונדזער ליבע, ניט פֿון הינט און חושך, אַ באַהערשטער.

נאָר דינקע כאַפט מיר אויס די מיצווה. צווישן גרויען פּלאַנקען
און גליענדיקע מאַלינעס, דערזע איך שוין איר קלייד:
מסתם געלייענט פֿרײער מיינע ערלעכע געדאַנקען.
איך פֿיל: דער ציגל אין מיין מוח איז אַ ציגל פֿרייד
מיין קעניגרייך צו בויען. פּלוצעם הער איך אַ יללה
און פעך און שוועבל אויף מיין קאַפּ און סמאַלע,
אַז קוים צו גלייבן: קומען פֿון אַ מענטשנמויל די רייד?

וואָסי? וווּ ברענט? עס ברענט שוין איינמאַל! דער,
אין ליימגרוב מיט דער לאַפּעטע, וואָס וואַרפֿט דעם ליים אין וועגל,
דערלאַנגט עס לשון: אומשולד מיינער, קום נאָר, קום אַהער — —
עס פּאַסט מיר ניט פֿאַר דינקען און איך שפּאַן צו זיינע נעגל.

אַן אַפּגעשונדענער, און ווי טאַלאַטשקע דער באַנדיט,
פֿאַרמעסט ער זיך צו אונטערקירצן מיינע שטאַלצע טריט.
פֿון זיינע גרינע אויגענעס דערלאַנגט אַ זעץ
אַ פֿייער:

— אַ פֿערד איז דער וואָס פֿאַלגט אַ זשערעבעץ,
דין גילדן קאַסט מיר טייער. טייער. טייער.

געשטאַכן ווי אַ האַבער האָט דין גילדן מין געוויסן,
דערביי געקלערט: קאַן זין, דער יינגל עצהט עפעס רעכטס,
טאַ לאַמיר אויסדרייען דעם פֿערד ווי האָסט געוואַלט: פֿון לינקס אויף רעכטס
און זאַל ער וויסן, אַז איך פֿיל זין דאַליע, זאַל ער וויסן.

ער האָט געשטעלט זיך דיבאַם פֿון הנאה. און די ראַד
געדרייט אַזוי ווי גאַרניט אין זין שטייגער.
אַ וויילע שפעטער — זע, מיר אַפגעצאַלט פֿאַרן גענאַד.
קום נענטער, זעסט?

— איך זע, איך זע: דער קעניג פֿערד — אַ פּגר.

איד שווייג פֿון היץ מיט זיך אליין אַ שמועס
 און טרערנבלאַזן ציען זיך פֿון מיר מיט מיר צוזאַמען :
 — אין זיין אַפטייק ניטאָ פֿאַר דיין נשמה קיין רפֿואות.
 — פֿון וועלכע קרייטער זאָל איד מיטן היילנדיקע סמען ?
 — פֿון זשוקעס. מאַלינעס. מקובל. בוידעס.
 פֿון דינקע. הערנערלעך. ציגעלניע. ציגל.
 — דערציילן דינקען ? — בעסער טאָן בלא יודעים.
 — און וואָס איז מיטן קעניג פֿערד אין עיגול ?
 — מע זאָגט אַפילו, ס'דרייט זיך אַלץ אַרום דער זון די ערד.
 — אַ גילדן איז צו ווינציק זי זאָל דרייען זיך פֿאַרקערט.

1969

משה באסין

משה באסין

א

אַרײַנגעשוועבט אין מיר האָט משה באַסין ווי אַ פֿלעדערמויז,
אין לאַנגן, שוואַרצן מאַנטל ביז די פּיאַטעס.
אַליין און ווי אַ טאַפּעלער. און מינדן מינדט אים יעדער אויס,
אַזוי ווי ער —
דעם דונערבליק זײַן טאַטעס.

אַ טאַטע אָן אַ שמייכל. מיט אַ פֿײַער אַ זיגזאַגישן
אין לינקן אויג. דאָס רעכטע איז פֿון גלאַז
און שניידט נאָך שאַרפֿער.
און מורד איז דער זון אין האַרבן טאַטן אין תּרײַ"גישן,
און בלויז אַ בלייער און פּאַפּיר
באַדאַרף ער.

ווי נעכטיקט משה באַסין? ווי עס נעכטיקן די שלענג,
אין היילן און בײַ וואַסערן.
אין שטוב איז ענג.
אין האַרץ איז ענג.
אין צונג ווי ס'נאָדלען ווערטער איז אים ענג.
און זאָל מען פֿאַרן גיהנום אים פֿאַרמסרן!

דער שוואַרצער מאַנטל, אַ ירושה פֿון אַ שוואַרצן זיידן,
פֿאַרבייט אַ העמד, אַ קאָלדרע און אַ שעניק.
אַזוי פֿיל מאַנטלצוויטן! ער האָט ליב מיט זיי צו ריידן.
די לעצטע שוואַרצע קנעפּ
איז משה באַסין ווידערשפעניק.

עס ברענען שוין די יאַרצייטליכט. זיין טאַטע אין אַ קיטל.
און ער — אַ באַרוועסער ביים שוועל. צו זיך אַליין מיט ביטול.
אין לאַנגן, שוואַרצן מאַנטל. אָן אַ היטל.

זיין פנים — וויסער הפֿקר־ביין פֿון זון צעזויגן. אָדער
אַ הויפֿן אויסגעזידטער קאַלד. און בלויז אַ בלויער אָדער
צעווישן שלייף און קינבאַק האַלט אין שלאַגן: מאַן און פֿאַדער!

ס'פֿאַרקייטלען זיך פֿון אים אַלץ העכער־העכער די מתפללים.
זיי זענען מיט די נאַקנס די האַרטנעקיקע מחלל אים.
אַ פֿרעמדער בייגט ער זיך ביים שוועל מיט דערנערדיקע האַר.

דער הויכער משה באַסין בלייבט אַ גאַנצע נאַכט אַ נידעריקער
ביי צוגעהאַקטער טיר. און דעמאָלט וויינט ער אַ כל־נדריקער:
— איך בין אַליין אַ יאַרצייטליכט און ברען שוין אַכצן יאָר.

„שוין בעסער זײן אַ פֿישעלע
און שווימען, שווימען, שווימען“.

ווהין, פּאָעט? צו וועלכן דנאָ
געלוסט זיך דערשווימען?

„שוין בעסער זײן אַ פֿישעלע
און שווימען, שווימען, שווימען“.

פֿאַראַן אַ ווּנדערמענטש אין שטאָט, אַזאַ וועט ניט אַנטוישן.
 אַ נאַמען פּונקט ווי זײַנער: משה. וועט ער גיין צו משהו.
 פֿון זײַנט ער האָט פֿאַרזוכט דעם קלאַנג פֿון משה קולבאַקס „רייסן“
 זוכט משה באַסין תּמיד אַן אַקאַזיע
 באַגעגענען אים. הערן.

מע זאָגט, ער איז אַ לערער אין אַ ייִדישער גימנאַזיע.
 אַ, זײַן אַ תּלמיד פֿונעם צווייטן משה וואָלט ער גערן.

די ריפּן זענען קייטן. ס'וועט זײַן האַרץ זיי ניט צערייסן.
 כאָטש ווער קאָן וויסן: טרעפּ און טרעפּ און טרעפּ.
 נאָר אַט איז שוין די קליאַמקע וווּ עס וווינט דער בעל-ה„רייסן“,
 עס וועלן פֿאַלן קלעפּ און קלעפּ און קלעפּ.

דער אַנדער משה עפֿנט אים די טיר. און מיט אַ שמייכל
 פֿון שוואַרצן דימענט: יונגער-מאַן, אַריין.
 אַ פּיצל חדר. און אַ לאַמפּ אויף קעראַסין צי וויין?
 און משה באַסין קומט אַריין אין היכל.

דער אַנדער משה ציט אַרויס אַ וואַרעמען פּתבֿייד
 פֿון משה באַסינס בוזעם. און אַ בייג זיך און אַ ליען.
 אַ קלאַפּ אין פּלייצע גיט ער אים: איר זענט שוין אויף אַ לאַד.
 ס'איז צוגעקומען, ווילנע, אַ פּאַעט אין דינע רייען.

דערנאָך — אַ צווייטן קלאַפּ אין פּלייצע: יונגער-מאַן, אַ מענטש
 קאָן ווערן אויך אַ פּישעלע און שווימען,
 דערקעגן קאָן אַ פּיש ניט זײַן קיין מענטש. איז דאָס אַ סימן:
 שוין בעסער זײַן אַ מענטש און אין געדאַנקען שווימען, שווימען.

דער טײַך איז גלאַט. קאָליר פֿון הערינג. זילבערלעכע שופן.
 ער גײט און קומט צוריק צו זיך אַליין, צו זיך אַליין,
 ווי ס׳וואָלט זיך דרייען אונטער אים די זון.
 מע קאָן אַזש ציילן
 באַזונדער יעדער כּוואַליע ביים פֿאַרהאַלטן זיך אין גאַנג
 בכדי זיך אַנצוקוויקן מיט אַן עפּלבוים ביים טײַכברעג.

און מיר, די יינגלעך,
 אויסגעטאָן,
 און אויסגעטאָן פֿון עול,
 מיר שלייען זיך אַרום ביים ברעג
 און וואַרפֿן פּליטקע שטיינדלעך,
 וואָס קוים זיי רירן אָן מיט זייער שנעל דעם וואַסער-צאַפּל,
 און שפּרינגען אָפּ אַ דריי-פֿיר מאָל,
 ווי בייכעלעך פֿון שוואַלבן.

און פּלוצעם — פּליוך.
 אַ פֿלעדערמענטש מיט לאַנגע, שוואַרצע פּאַלעס
 דערלאַנגט אַ שפּרונג פֿון גרינער בריק אין וואַסער
 און ס׳ווערט געשפּאַלטן אין זײַן גאַרער לענג
 דער גלאַטער טײַך
 צוזאַמען מיט דער זון אויף זײַן געלעגער.

די שוואַרצע פּאַלעס וויאַסלעווען מיט מענטשישן באַוווּסטזײַן.
 פֿאַרזינקען. פּאַטשן אָפּ אַ כּוואַליע. רודערן אַרויף
 צעשפּריצטע שטיקלעך זון. די יינגלעך וואַרפֿן זיך אין וואַסער

אַנטקעגן. לייגן קלאַפֿטער. מאַכן בלעזליקע נורקעס.
ביז עמעץ שלעפט אַרויס אַ מענטשן פֿאַר אַ שוואַרצער פּאַלע.
די גרינע בריק איז אַנגעהאַנגען מיט אַ שורה קעפלעך,
ווי פֿייגל אַנגעפיקעוועט אויף טעלעגראַפֿן־דראָטן.

צו שפעט.

אַן אויסגעצויגענער אויף סאַמעטענעם זאַמד
און אַלץ אין שוואַרצן מאַנטל,
דערטרונקען, ווי עס פּאַסט פֿאַר אַ דערטרונקענעם באַמת,
ער. ער. ס'איז משה באַסין.

אַ וואַקלדיקער, אַנגעלענט אַן סוקעוואַטן שטעקן,
די פֿינגער איינגעקלאַמערטע אין פֿיין אַרום דער גאַלקע
אַלטזילבערנער פֿון זיקנה,
דערנענטערט זיך צום טויטן זון, דער טאַטע.

אַ וואַקלדיקער בלייבט ער שטיין צוקאַפּנס פֿון בן־יחיד
און פֿילט, ווי ס'דרעשט פֿון אים אַרויס דער שטעקן
אַלע ווערטער.
און בלויז אַ טרער פֿון לינקן אויג בלייבט הענגען. פֿונעם רעכטן,
פֿון גלעזערנעם, —
אַ שקיעה־רויטער זידנדיקער טראָפּן.

און ביידע טרערן זעען: פֿון אַ קעשענע ביי משהן
אַ בינטל ווייסע בלעטלעך שטעקט אַרויס, ווי זיין נשמה.
דער איינציקער, פֿון זיינע אַכצן יאָר, פֿאַרקריצטער סימן:

„שוין בעסער זיין אַ פֿישעלע
און שווימען, שווימען, שווימען“.

מײַ, 1969

לידער-סערױעס :

דאָס אויג פֿון דער נשמה

זױנט מיט בילדער

פֿינערשטיינדלעך

אַטעם-צו-אַטעם

דאָס אויג פֿון דער נשמה
זוּינט מיט בילדער

*

דאָס אויג פֿון דער נשמה וויינט מיט בילדער,
פֿאַר זיך אליין ווי פֿאַר אַ צווייטן,
פֿאַר אַ צווייטן ווי פֿאַר זיך אליין.
דאָס אויג פֿון דער נשמה וויינט מיט בילדער,
ווי זונפֿאַרגאַנג מיט וואַלקנס :
ווי און וועמען זיך פֿאַרטרויען ?

איך האָב פֿאַרברענט מיין שרייבטיש. אַ בזיון
צו בייגן זיך פֿאַר האַלץ, און אים פֿאַרביטן אויף אַ ווילדער
געראַנגל־נאַכט אין מידבר, ביז אַן אַדלער אין געצעלט,
ווי ס'אויג פֿון דער נשמה וויינט מיט בילדער
ערשטמאַליקע, וואָס מאַנען : שילדער, שילדער
פֿאַר זיך אליין, ווי פֿאַר אַ צווייטער וועלט.

1968

די רייד פֿון אַנגופֿיקן

זאָגט צו מיר בלחש דער אַנגופֿיקער :
יעדער תקופֿה שטייגט צו מיר און פֿאַלט.
מענטשנקינד, ביסט אויך אַזאַ, אַ תקופֿיקער,
ניגערֿיק צום ווינט פֿון מיין געשטאַלט.

בעסער — ווי אַן איילבערטבוים פֿילצווינגעוודיק
שלאָגן אַלטע צווינגן זיך אַליין ;
בעסער — צו דיין אייגנוועלט זיי ניגערֿיק,
אַז דיין אַטעם זאַל ניט סתם פֿאַרגיין.

ווערטער קאַנען ווערטער פֿאַרמשוגענען.
האַלבער טאַג און העלקייט איז מיין סוד.
בעסער זאַלסט להבא זיך באַנוגענען
מיט אַ שטילער שעה און טוי פֿון גנאָד.

1968

לאַנד פֿון מײַנע קינדער

אַזאַ מײַן שלאָף האָב איך שוין נײַט געהאַט אַ האַלבע אייביקײַט.
אַזאַ מײַן שלאָף קומט נאָר צו גאַסט פֿון אינגעווייז אין קופּער.
צײַ בײַן איך דען פֿאַרוואַנדלט אין אַ בײַנשטאַק?
עמען, פֿיל איך,
געוועלטיקט אין מײַן לײַב און צײַט אַרויס אַ הענגל האַניק.

ערשט דעמאָלט ווען דער מאַרגן־שטערן,
בלוי ווי ער אַליין,
האַט אָנגערופֿן מײַך בײַם נאַמען און איך האָב דערשפּירט
אַ חילוק צווישן האַרצקלאַפּ און מײַן הירשלידיקן שאַטן,
באַנומען האָב איך, אַז אין שלאָף איז מײַר אַ רײַפּ פֿאַרשוונדן.

פֿאַרשוונדן איז אַ רײַפּ פֿון מײַנע רײַפּן.
פֿאַרשטאַפט איר אַרט מיט ווערטער האַט מײַן האַר,
וואָס רײַסן זײַך פֿון זײַגל אויף די לײַפּן.
און מײַר אַנטקעגן, פֿון מײַן רײַפּ, האַט ער געבױט, מײַן האַר,
אַ לאַנד,
אַ מאַרגן־שטערן־לאַנד,
באַשטימט פֿאַר מײַנע קינדער.

1968

צווייג מיט לעצטע קארשן

דאָרטן וווּ ס'איז מער ניטאָ מיין היים, ניטאָ מיין מאַמע,
דאָרטן איז מיין בלויע היים און דאָרטן איז מיין מאַמע.

אָפֿער לעבט נאָך עמעץ וואָס געדענקט איר פנים. אָפֿער.
צווישן קופערנע סקאַרפּיאַנען וועל איך גיין אים זוכן.

אליהו וועל איך יענעם רופֿן. אליהו.
יענעם אויסדערוויילטן וואָס געדענקט מיין מאַמעס פנים.

קושן וועל איך זיינע פֿיס און בעטן : אליהו,
אינעם זכות פֿון מיינע ווונדן — אַטעם־אויס איר פנים.

בלויז אַ וויילע. אויב עס איז צו לאַנג : אַ האַלבע וויילע.
מיטן רעשט פֿון מיינע יאָרן בין איך גרייט צו צאָלן.

אוי, ווי צו אַ צווייג מיט לעצטע קארשן דורך אַ נעפל
וועל איך זיך דערנענטערן און מורא האַבן נענטער.

פֿרעגן וועל איך אין דער האַלבער וויילע : זאָג מיר, מאַמע,
האַט געקאָנט דיר קוקן דער באַשעפֿער אין די אויגן ?

1968

קופערנע עכאָס

קופערנע עכאָס. אין זייערע שפורן
ציען זיך זאמדיקע שטערן. ווהין?
צווישן די קופערנע פֿעלדזן אין מידבר
ווהין זיי פֿארשווינדן.

איך גיי נאָך די שפורן פֿון שטערן,
וואָס גייען
אין שפורן פֿון קופערנע עכאָס און ווערן
פֿארשלונגען אין תהומיקן מויל פֿון אַ פֿעלדז.

צי האָט זיך פֿאַר מיר ווי דער ים-סוף געשפּאַלטן
אַ קופערנער פֿעלדז,
איך זאָל קאָנען אַריבער
פֿון דער וועלט אין יענער?

פֿארשלונגען די שטערן. די קופערנע טענער.
פֿארקלונגען די שפורן.
איך הער ווי עס אָטעמט אין טיפֿעניש גאָט,
ביים קנעטן אין קופער
פֿון קופער
סקולפטורן.

1968

סוד פֿון באַשאַף

כ'האַב מורא,
זאָגט די פֿרוי אין מידבר,
ס'קאָן אונדז נאָך דער פֿאַלק,
דער פֿליענדיקער שוואַרצער פֿאַלק,
פֿאַרמסרן.

— ווען די פֿרוי וואָלט ניט מורא געהאַט
פֿאַרן סוד פֿון באַשאַף
אין דער פֿינצטער,
וואָלט דער מאַן אויך ניט מורא געהאַט
פֿאַרן סוד פֿון באַשאַף
אין דער פֿינצטער,
און ס'וואָלט דער באַשעפֿער אַליין
אַ ציטער געטאָן
פֿאַר זײַן ליכט.

1969

פֿאַרשפּעטיקט

אין אויסגעלאָשנקייט פֿון מידבר
לעשן זיך די חושים.
ס'גענענט צו מיר אַ מידבריִש געוויין.
איך פֿרעג:
— ווער ביסטו?
אויב דו, געוויין, ביסט דאָרשטיק
איז מיין לאַגל אָן אַ טראַפּן.

און ס'ענטפֿערט מיר ס'געוויין
קול-דממה-דקיש:
— בן-אָדם, כ'בין דער אות דער דריי און צוואַנציקסטער
פֿון אַלף-בית,
דער אות דער ניט-געבוירענער וואָס וויל געבוירן ווערן.
איך וואָגל דאָ אין מידבר, זינט עס האָט אין זעלבן מידבר
באַשאַפֿן מינע ברידער צוויי און צוואַנציק
דער אַלמאַכטיקער.
בן-אָדם, ס'פֿעלט מיר אַ נשמה.
שענק מיר דינע,
דינע,
און כ'וועל געבוירן ווערן און וועל אייביק דיר געטריי זיין.

אַלמאַי האָב איך געטראַכט אַ האַלבע רגע און —
פֿאַרשפּעטיקט?

1969

אין טאָל פֿון בן-הנום

אַ קעסלגרוב שטילקייט פֿאַרגייט מיט אַ דינעם
שפעטנאַכטיקן יאַמער אין טאָל פֿון בן-הנום.

איך נידער אַראָפּ צווישן גרויע לישינעס
צום איינציקן פֿלעמל און זיינע העוויות:

אַ שולכל. אַ זקן מיט אַש אויף די לאַקן.
— וואָס יאַמערט אַ ייד? — קום איך נענטער צום זקן.

— מע האָט שוין פֿאַרגעסן, דור הולך, דור הולך,
און דאָ האָט מען קינדער פֿאַרברענט פֿאַרן מולך.

— צוריק אזוי לאַנג. און פֿאַר מיר אין די אויגן
זיי האָבן געברענט ווי באַצונדענע סטויגן.

— פֿאַר זיי זענען עדות נאָך דאָ און באַוויינער,
פֿאַר יענע בלויז איינער זאַגט קדיש. איך איינער.

1968

דער מענטש פֿון הונדערט טויזנט יאָר

דער מענטש פֿון הונדערט טויזנט יאָר פֿון ראַקפֿעלער־מוזיי, דער „כרמל־מענטש“, ווי ס'האָבן אויף דער עלטער אַ נאָמען אים געגעבן זינע וויסנדיקע אייניקלעך, דער מענטש וואָס וווינט אין אַ געבייט פֿון גלאָז, אַזוי ווי אַ הינטציטיקער אין ריאָ דע זשאַניראַ — ער האָט אויף מיר געטאָן אַ בליק מיט קאָסמישן ירגזון.

דער מענטש האָט מיטן שוואַרצן דימענט פֿון די שאַרבן־היילן צעשניטן די פֿאַרגאַנגענהייט. און וואָס איז דער סך־הכל? צעשטויבטע ביינער. שטויב. און ווידער שטויב. — דו מענטש פֿון הונדערט טויזנט יאָר — האָב איך צו אים געטענהט, באַווייז מיר כאָטש דעם קערן פֿונעם שטויב, דעם ערשטן קערן, און איך וועל שלאָגן זיך על־חטא פֿאַר אַלע מינע זינד, וואָס דריי מאָל טעגלעך בין איך זיי מקיים. דער בליק האָט מיך באַגלייט אַהיים פֿון פֿרי־ירושלים.

אַנשטאַט אַן ענטפֿער האָבן קינדער, זינגענדיקע פֿיילן, אַ שניט געטאָן פֿון באַרג צו באַרג די געגנט, צום צילקרײַז פֿון דער זון.

ביי נאַכט איז ער געקומען שוין ווי אַ לב־נה־גייער צו מיר צו גאַסט, און טאַקע דורכן פֿענצטער, מיט זעלבן בליק נאָר ליכטיקער אַ האַר, דער „כרמל־מענטש“ פֿון הונדערט טויזנט יאָר.

זיין רעכטע האַנט, פֿון צפֿון־פּאַל נאָך קעלטער, האָט ביים באַריר זיך זילבערדיק צעזאָדן אויף מיין שטערן: — דערשרעק זיך ניט. איך בין געקומען הֵר. דו ביסט פֿון מיר מיט הונדערט טויזנט יאָר, דערציילט מען, עלטער.

גלאַדיאַלעס אויף שבת

אַן אייזעלע פֿירט אין אַ וואָגן גלאַדיאַלעס אויף שבת.
אַ תּימנער האַפקעט אויף אים און ער זוכט זיינע קונים : גלאַדיאַלעס אויף שבת !
דאָס אייזעלע ווייס יעדן פֿרייטיק זיין דרך
און פֿירט די גלאַדיאַלעס אויף שבת
מיט גרויס דרך־
ארץ.

נאָר היינטיקער פֿרייטיק איז גאָר ניט דער זעלבער
פֿון העט־פֿאַראַכטאָגן.
דער באַקסענער בלומען־פֿאַרקויפֿער פֿון תּימן
דערקענט ניט די שטאַט און דערקענט ניט די היימען :
אַפֿילו די זון איז געבויגן און קאַסע.
און פּוּס ט איז די גאַס. אָן גלאַדיאַלעס
וועט בלייבן די שבת־מלפּתא.

נאָר פּלוצעם — די גאַס איז ניט הפֿקר.
עס קומען
חילות, חילות.
דער תּימנער שענקט זיי די איידעלע צמחים צום פֿראַנט,
אַז דער שבת זאָל האָבן הנאה פֿון זיינע גלאַדיאַלעס.

1968

באַרוועס

מיר האָבן זיך אויסגעטאָן באַרוועס
אין מיטן דער היציקער שטאַט.
און אויסגעזען טאַקע ווי נאַר־וואָס
געבוירן אויף הפֿקֿרס באַראַט.

און וואָלט מען מיט זעלבער געשווינדהייט
אויך אויסטאָן געקענט אויף אַ ווייל
געדאַנקען פֿון זייערע שווערע שטיוואַלעס —
וואָלט ליכט געווען טויזנטער מייל
אַ באַרוועסן שפּרונג טאָן אין קינדהייט.

1968

מ י י ן פ א נ צ ע ר

ווי ס'וואַרפֿט פֿון זיך דער מיִדבר־יאָזש
די ווייס־און־שוואַרצע פֿיילן
אין ליידיקן
פֿאַטאָ־מאָרגאַניש מאַניענדיקן קיילעך,
אַזוי, אין וואַגל צו דיין פנים, פֿייל איך
אַרויס די טעג און נעכט פֿון מיין געביין,
צעשלינדער זיי אויף מיילן,
כדי זיך צו פֿאַרטיידיקן
פֿון טויט :
פֿון זיך אַליין.

1968

דער מאַלצייט

אַזוי ווי מע בענקט נאָך אַ יוגנט-געליבטער
אויף יענער זייט ים און אויף יענער זייט לעבן,
און ס'דאַכט: זי איז איצטער די זעלבע ווי דעמאָלט,
אַזוי האָט מיך פּלוצעם אַ צי געטאָן צום
זאַלאַגישן גאַרטן.
צום שוואַן אויף דער אַזערע.

שוין לאַנג אַז איך האָב מיטן זילבערנעם גייסט זיך געזעגנט?
איך ווייס ניט.

אין צווישנצייט זענען שפיטאַלן
באַלעגערט געוואָרן מיט ווונדן, ווי ס'וואַלטן
מאַרסיאַנער באַפֿאַלן אַן ערדישע פֿעסטונג.
אין צווישנצייט האָבן אויך זינדווערעם
פֿלייסיק
פֿאַרהוילן געשפּונען אַלטמאַדישע בגדים,
אָן-קעשענעס-לאַנגע.

צעקנייטשט און דערשטיקט און אין פּורפּורנע ריסן,
אַזוי ווי אַ חופּה-נאַכט-ליילעך באַגינען,
באַשאַטן מיט קרעלן פֿון זומער
געצוקט האָט די אַזערע.

דער שוואַן איז דאָרט מער ניט געווען. אַנשטאַט אים איז געשטאַנען
בנים לידיקן וואַסער דער באַרוועסער שומר
(אַ ייד פֿון חבש
מיט אַ פנים פֿון גלי-בלויע קוילן אין אַש)
און אַזוי מיר דערציילט האָט דער שומר:

— דער שוואַן איז געשטאַרבן פֿון בענקשאַפֿט.
זיין שוואַנענליד — ווי זאָל איך מאַלן די קלאַנגען?
צי האַסטו געהערט ווען אַ פֿידל אין גסיסה?
זיין שוואַנענליד — ס'איז גאָר נייטאָ אַזאַ פענע
צו קאַנען באַשרייבן. ווילסט הערן? לייג צו צו מיין האַרצן דיין אויער.

און איך האָב געהערט און געזען: אין זיין האַרץ איז געשווומען דער שוואַן,
און אין מיין — דער קאַפּויער,
און הינטער דער אַזערע האַט זיך באַלעקט מיטן מאַלצייט אַן אַלטע היענע.

1968

פֿאַלנדיק וואַסער

„פֿאַלנדיק וואַסער פֿאַרמאָגט ניט קיין טיפֿקייט“ —
האַב איך געהערט פֿון אַ שייך אין דימונה.

אַבער ווען ס'פֿאַלט! ווען עס פֿאַלט קאָן זיין טיפֿקייט,
זאָג איך שוין ווייטער,
דערטרינקען אַ טייך און אין טייך די לבנה.

פֿאַל פֿון די בערג,
מיין אַנטלענע צייט,
ווי אַ רעגן.
פֿאַל פֿון די בערג מיט דיין קינדהייט-מוזיק
מיר אַנטקעגן,
איידער דו שענקסט זיך צוריק
דיין אַנטליצער.

פֿאַל ווי אַ וואַסער,
איידער איך שטייג ווי אַ פֿייער.

פֿאַל פֿון די בערג
ווי אַ פֿלייציקער שפיגל,
וואָס האָט שוין געזען
ביזן דנאָ פֿון זיין ראיה.
איידער דיין האַר לאָזט אַרונטער זיין וויע
און ביסט שוין ניט מער
פֿאַראַיִרן
און היינאַר.

פֿאַל ווי אַ וואַסער,
איידער איך שטייג ווי אַ פֿייער.

1968

„איך בין פֿון זעלבן ליים וואָס דו, נאָר מיט אַן אַנדער הויט“

ס'האַט עמעץ מיר געבראַכט אַ בריוו. צוריקאַדרעס ניטאָ.
אַנשטאַט אַ נאָמען, לייען איך:
„דיין אייביקער קאַלעגע“.

זיין שריפֿט — אַרויף, אַראָפּ, אַרויף, אַראָפּ,
ווי לעבעדיקע פּאַסיקלעך דורך גלי פֿון מיקראַסקאָפּ,
אינזיכיקע און גרויליק אומבאַקאַנטע.
איך וואָלט זיך ניט געוואַנדערט ווען איך זע דעם נאָמען דאַנטע.

און בלויז איין שורה איז געבליבן לענגער,
ווען ס'האַט אַ גאַלאַגאַנסקער האָן
(קאָן זיין, דער פּאַטשטאַליאָן)
אַ צונד געטאָן מיט ערשטן קריי די ווינטרויבן פֿון פּלויט:
„איך בין פֿון זעלבן ליים וואָס דו, נאָר מיט אַן אַנדער הויט“.

אין חלום האָט שוין קעניגלעך געבליט.
— ווער ביסטו? ווער האָט דיר געשריבן? וווּ איז, בריוו, דיין שיקער?
און אפֿשר ביסטו אַפּיום, אַז דיין פֿריינד זאָל ווערן שיפור?
„איך בין פֿון זעלבן ליים וואָס דו, נאָר מיט אַן אַנדער הויט“.

און וואָלט איך דעמאָלט בלייבן נאָך אַ רגע
אין חלום וווּ ס'האַט קעניגלעך געבליט,
קאָן זייער זיין, איך וואָלט געוואַסט ווער איז ער, מיין קאַלעגע,
און אויך דעם זינען פֿון דער שורה וואָס ער האָט פֿאַרטרויט:
„איך בין פֿון זעלבן ליים וואָס דו, נאָר מיט אַן אַנדער הויט“.

1968

פ א ר ט ר ע ט

ווי חיים סטינס א געמעל פֿון הענגענדיקן פֿלייש,
באָלויכטן מיט אַ גילדענעם, יענוועלטיקן גענאָד,
אַזוי האָט זיך אַנטפלעקט פֿאַר מיר דאָס לעצטע מאָל מאַקס בראָד,
פֿאַרטונקלט אין זײַן אַלטער דירה אויף רחובֿ הירדן —
דער נאָמען פֿון זײַן גאַס, וואָס איז געווען פֿאַר אים דער ירדן.

די שליקעס אויף זײַן העמד מיט קורצע אַרבל
געהאַלטן האָבן אים געפֿאַנגען אין די שוואַרצע קייטן
פֿון גאַליי. —
נאָר צווישן זיי דער הויקער אויפֿן פֿלייצע האָט מיט גלאַריע
געהויבן זיך, ווי זײַן אַליין־געבויטער מאָנומענט.
און פֿראַג און קאַפֿקא האָבן זיך געלאַשטעט אויף די ווענט.

און פֿלוצעם האָט ער אויסגעצויגן בענטשנדיקע הענט,
גענישטערט צווישן ביכער און אַרויסגעקנייפט אַ בוך
אין שלאַנגענהויט געבונדן,
פֿון אים געלייענט אויסנווייניק האַפֿמאַנסטאַלס אַ סטראַפֿע.
ס'האַט אָנגעסטראַיעט אויערלעך דאָס קעצל אויף דער סאַפֿע.

און ווי ער לייענט, ערשט עס יאַגט פֿון אים אַ מחנה טרערן,
אַ פֿרילינג־רעגן פֿון די אויגן־וואַלקנדלעך וואָס ווערן
אַלץ ייִנגער, בלויער.
די אותיות גיבן אַ דערוואַך פֿון שטויביקער אַליינקייט,
פֿון געלן טרויער,
אין זײַנע פֿראַגער אַפֿגעשיידטע הענט.

— איך קאָן ניט אַנדערש,
מענטשנקינד,
אַזוי באַגריס איך שיינקייט — —

און ס'וואַרפֿט אַ שאַטן זײַן אַליין־געבויטער מאָנומענט.

תפילה פון פיש

די תפילה בני נאכט פון די פיש אין כנרת
לאזט מיך ניט שלאפן,
לאזט מיך ניט וואכן.
די תפילה בני נאכט פון די פיש אין כנרת
אנטקעגן גראניטענע קנייטשן פון הויכע תנכן.

אפגרוניטיק שווימט מיין געהער צו די פיש אין כנרת.
זיי שרייען.
אליון, מיט א הארן צעווישן די אויגן,
וואנדערט א פיש א פארטריבענער:
ק י ו.

1970

אן אימה האָט געחלפֿט קעגן היישעריק פֿון בליקן :
 דער שױנא צירקלט שטאַט נאָך שטאַט. ניטאָ מער קיין צוריקן.
 זעקסיעריקע פֿון קינדער-גאַרטנס טראָגן זעק מיט זעמדער,
 מע גרייט אַליין, פֿאַר באַלדיקע הרוגים, ווייסע העמדער.
 דערווייל איז דאָ אַ צווישנצייט, עס לעבן די הרוגים,
 נאָר ס'בלאָזט מיט אַש דער אַשמדאָי, ס'איז אַלץ נאָך ניט גענוג אים.

באַנומען פֿון זיין ייאוש איז אַ פראַסטער חי־וקים
 געקומען דעמאָלט צו ר' אַריהן אין ירושלים.
 דער אַלקער האָט געלויכטן פֿונעם טליתדיק פֿאַרהילטן.
 וואָס וויל אַ ייד? ר' אַריה זאָל דעם שױנא איצט פֿאַרשילטן.
 צעהעשעט האָט זיך אַזש דער אורח קושנדיק זיין פֿאַלע:
 — ר' אַריה, ס'קאָן אונדז העלפֿן בלויז אַ קללה, איינער קללה.

— צי בין איך בלעם? אַסור אויב געשאַלטן כ'האַב אַ מענטשן —
 געענטפֿערט האָט ר' אַריה: שאַ. איך וועל דעם שױנא בענטשן.
 איך בענטש אים, יאָ: נו, זאָל דער שױנא אין זיין גאַנצער גדולה
 דערלעבן גאָר בקרובֿ אונדזער אמתע גאולה.
 צעהעשעט האָט זיך נאָך אַ מאָל דער גאַסט, נאָר אומדערשראַקן...
 און ס'איז געשען ווי ס'האַט געבענטשט דער זקן.

אַ גוטער טאָג

אַ גוטער טאָג. און איך בין דאָ ניט שולדיק :
צעווישן גרויע פֿלעקענער פֿון פֿלויט,
ווי דורך אַ פֿענצטער —
אַ שעמעוודיקער מילגרוים.
איין־און־איינציקער, אויף חידוש.

דאָס פנימל אין זונליכט מיטן דינעם צעפל אויבן —
אַ ברכה נאָר צו מאַכן ביים פֿאַרזוכן מיטן בליק.

אַ פויער מיט אַ גראַבליע אויף דער פלייצע גייט פֿאַרביי,
צוריק אַהיים פֿון פילנעווען
זיין טאָג.
זיין ערד.
זיין גאָרטן.

ער גייט פֿאַרביי און מיט אַ פשטות וואָס איך בין מקנא,
געפֿינט ער באַלד אַ שלמותדיקע פֿאַרעם ווי אַזוי
דעם צוקנדיקן מילגרוים צו באַוונדערן :
פֿאַרנייגט זיך, און אַ צי־אַראָפּ די הוט
מיט ברייטע ראַנדן.

צי האָט ער אויך געזען ווי ס'האַט אַן אַנדערער
אין מילגרוים
באַשאַפֿן אויגן, בלויע, מיניאַטורע?

פֿון אַלע שורות — נייגעריקער איז די לעצטע שורה.

1968

אין זכות פֿון אַ ניגון

צום אַכציקסטן געבוירן־טאָג פֿון זלמן שזר

דערצייל מיר דעם סוד און אַנטפלעק מיר דעם שטויב
פֿון שטעטעלע שטויבֿ אין דער ליטע, אַ דרויב,
אַז פֿון דאָרט איז דערהויבן געוואָרן אַ נשיא
צום ייִדישן לויב.

פֿאַרטראָגן דעם שטויב האָט אַ וויינטרויבן־ווינט פֿון גן־עדן,
מיט גוטע כוונות, מע זאָל זיי בעתיד באַשיידן,
אַ פֿאַרתהילימטער שטורעם פֿון ירושלים —
פֿאַרטראָגן געוואָרן פֿון ביידן.

און דאָרטן אין שטעטעלע, ווי אין דער נעסט פֿון אַ טויב,
געצויגן אַ קינד האָט צו מלכות און הויכן דערהויב,
אינעם זכות פֿון אַ ניגון, אין זכות פֿון די ערשטע
פֿאַרטאַגיקע שטערן אין שויב.

פֿאַרטאַגיקע שטערן. אַ לייטער. זיי בענטשן אים : קלעטער,
זיי זאָלן דעם ייִנגל שוין דעמאָלט אויף שפעטער, אויף שפעטער,
(און איך זע ווי פֿון שטעטעלע שיקט אים אַ ברכה
זיין רבי — מיין פֿאַרכטיקער פֿעטער).

אַ יום־טובֿ אין ירושלים. אַ ליב און אַ לויב.
עס קומט דער פֿאַרתהילימטער שטורעם אַהיים פֿון זיין שטויב.
און עס ציטערן ווידער די בלויע, די יונגע
פֿאַרטאַגיקע שטערן אין שויב.

עלפֿטן נאָוועמבער 1969

ירושלימער נאכטליד

אלע ייִדנאויגן,
האַט געזאָגט דער ווילנער גאון,
הענגען תמיד איבער זייער היים:
ירושלים.

אונטער הענגענדיקע אויגן שפּרייז איך,
ציט און שטח אייניקן אויף ס'ניי זיך.

מירטן־ריח. מירטן. פֿולע בינטלען.
איבער זיי די ייִדנאויגן פינטלען.

סאַרץ היימיש נאָגנדיקער קטורת.
אַטעמען אַריין אין מיר די דורות?

אינעווייניק אין די שטיינער וואַקסן
קליינע פֿליגל. זיי צו זיי דערוואַקסן.

הענגענדיקע אויגן און פֿאַרטרויטע
סיי פֿון לעבעדיקע סיי פֿון טויטע.

אונטער זייער הערשאַפֿט איז געסימנט
אויך מיין זעונג אין אַ שיין פֿון דימענט.

אונטער זיי האָט יעדער ווונד אַ זינען:
ס'איז אַ שטאַך פֿון קעניגין פֿון בינען.

ס'פֿאַלט אַ נאַסער שטערן פֿון אַ וויע —
דאַרטן וווּ ער פֿאַלט איז באַרג מוריה.

1969

פּויערשטיונדלעך

*

פֿייערשטיינדלעך,
שטיקלעך זון געבוירענע אין אויוון
אונטער אַש, ווי אונטער שניי פֿון ווינטערדיקן האַלץ,
פֿייערשטיינדלעך,
זוניקע מזלות, וואָס געפֿשרט
האַט מיט אייך מײַן מאַמע,
ערבֿ פֿסח,
טאַנצנדיק פֿאַרכאַפטע גאַפֿל-מעסער פֿון מצרים,
ערשטן פֿרילינג-וואַלקן און די בלויקייט פֿון אַ כּוס —
פֿייערשטיינדלעך,
פֿייערשטיינדלעך,
כּשרט מײַנע ווערטער.

1969

טאָפעלער אויטאָפּאָרטרעט

פֿאַראַן אַ פֿלאַמינגאָ, דערציילט די לעגענדע,
און יעדער לעגענדע איז וואָר,
דערלאַנג דער פֿלאַמינגאָ אַן עמערל מילך
מיט וואַסער געמישט —
וועט זי אויסזופֿן בלויז
דאָס מילך,
אויפֿן דנאָ וועט פֿאַרבלייבן דאָס וואַסער.

אַ טאָפעלן אויטאָפּאָרטרעט וויל איך מאַכן :
אין מיר אַ פֿלאַמינגאָ,
אין מיר אַ פֿלאַמינגאָ.
די פֿיס ביזן מילכוועג אין וואַסער, אין פֿייער,
דער שנאָבל
באַצויגן מיט מויל. און זי זופֿט אַזוי וויל,
זופֿט-אויס מיינע ווערטער
און אַפּשיין פֿון קלאַנגען און פֿאַרבן,
אַז בלייבן זאָל בלויז אויפֿן דנאָ, אין אַ ליידיקער שעה,
אַ דערשראָקענער שאַרבן.

1969

באַחרית הימים

אַ טיגער מיט אַלף-בית-פֿלעקן, אַ נאַכטיגאַל איבער אַ קראַטער, דאָס מענטשלעכע וואָרט וועלן הערן פֿון קעלער, פֿון בוידעם. אויף אַקסלען פֿון שטיין וועלן אַנוואַקסן פֿליגל און לאַכן אין זוניקן פֿלאַטער, אַ שטערן וועט אַפּרייסן זיך פֿון דער נאַכט און אַ פֿאַל טאָן, צו אַנקומען קודם.

פֿאַרזונקענער שאַרבן אין ים. אַן אַכסניא פֿאַר פּערל. דערלאַנגען וועט עמעץ אַ הייב מיט די פּערל צוזאַמען פֿון תּהום אים. און ברענגען דעם שאַרבן צו קעלער און בוידעם, צו מענטשלעכע ווערטער און קלאַנגען :
אַזוי וועט געשען מיט דער דיכטונג באַחרית הימים.

1969

דער יתום

אַ, לעבן, לעבן. האַדעווען אין זיך דעם טויט און שיכור
הנאה האַבן. ס'וואַלט געווען פֿון מיר אַ משוגעת
אַרויסצוטרייבן פֿון דער ברוסט אַ יתום אויפֿן גאַס:
צערניסן קאַן אים נאָך אַ הונט אויף שטיקער.

— הנאה האַבן? ווער האַט דיר דערלויבט אַזוינס דערלעבן?
דער עץ־החיים וויל ניט מען זאָל אַפּשאַקלען זיין פֿרוכט.

— מיין אייגענער דעוויז:
„קיינ אַנדער לעבן האַב איך ניט פֿאַרזוכט — —“.

ספּעקטאַקל, ווייטער: האַדעווען אין זיך דעם טויט און — לעבן.

1969

פּראָזאַישע רייז וועגן פֿריינדשאַפֿט

כ'פֿאַדער ניט עס זאָל דיין פֿריינדשאַפֿט קלאַפֿן ווי אַן אָדער —
ווינציקער, באַשיידענער איז מיין פֿאַרלאַנג : איך פֿאַדער,
צווישן טרער און טרער זאָל תמיד זיין די בריק אַ ניגון.
אַפֿדאַרן זיין וואָרט זאָל יענעם, ווען דאָס וואָרט איז ליגן.
לאַמיר אונדזער פֿריינדשאַפֿט אויף דער עלטער ניט באַדויערן,
זאָלן ווערטער קאַנען גלייך זיך קוקן אין די אויערן.

1969

סימנים

באויניז אַ סימן אַז איך בין דיין סימן,
פֿאַרוואַנדלט וועל איך ווערן אין אַ הימען.

אַ סימן אַז איך בין דיין אויסדערוויילטער
און מיינע פֿאַלנדיקע בלעטער היילט ער.

באויניז אַ סימן אין אַ בין וואָס זשומעט
ביים זוכן רויטן האַניק פֿאַרן אומעט.

אַ סימן אַז עס טוט זיר וויי מיין גראַ זיין
און טוליעסט מיינע פֿיס אין ווייכן גראַז איין.

איך זוד דיין קול פֿון ערשטן בלוי באַגינען,
אַז אויך דער לעצטער אַטעם האַט אַ זינען.

אַ פֿיקהאַלץ פֿיקט אין בוים. טאָ שיק אַ פֿיקער,
וואָס זאַל אין מיר אַריינפֿיקן דעם עיקר.

מיין שייכות מיטן בליץ און מיטן וואַרעם
און מיטן ים, געצויגן פֿון דיין אַרעם.

ער קומט צום ברעג און וויל צוריק ניט שווימען.
באויניז אַ סימן. ווי זיין שוים אַ סימן.

באויניז אַ סימן, אַז אין דיין זפרון
געבליבן איז אַ רויז פֿון מיר דעם דאַרן.

געבליבן איז אַן איינציק בילד פֿון אַלע
דערזעונגען וואָס דו ביסט מיר מגלה.

1968

פֿייערלעשער

פֿייערלעשער זענען מיך באַפֿאלן שפעט ביי נאַכט,
ווי ספּריטנע אַקראַבאַטן
אין אַ צירק,
אויף לאַנגע לייטערס,
געשווינד אַרויפֿגעשאַסענע צו מיר
צום זעקסטן גאַרן.

פֿייערלעשער.
טייכן אויף די אַקסלען.
העק און העלמען.
רייסן שטיקער פֿלייש פֿון מיינע אומשולדיקע ווענט.
ס'פּלאַצט אַ שפיגל. צאָלט מיר אַ פּ אַ חוּב: אַ שטיקל פּנים.
לאַמען.
שטראַמען.
ס'וואַקלען זיך די זינלן פֿון דער לופֿט.
אונטן שטייען מענטשן
מיט אַן אויסגעשפּרייטער נעץ.
ליאַרעמען,
— זיי האָבן שוואַכע הערצער —
איך זאָל זיך גלייך דערבאַרעמען
און שפּרינגען.

און איך, אויף זעקסטן גאַרן,
אין אַ קעניגלעכער פּאַזע,
לייען גאַר אַ דיכטער פֿונעם דרייצעטן יאַרהונדערט
און בין פֿאַרווונדערט,
אַלמאַי די פֿייערלעשער זענען
באַפֿאלן מיך ביי נאַכט
מיט העק און העלמען און מיט העזה,
און מיט אַ ברען זיי לאַזן מיך ניט ברענען.

1970

אויסגעהאקטע ביימער

וואָס וויינסטו, קינד? מיר גייען דאָך צום וואַלד.
איך וועל דיר קויפֿן אַ נשמה וואָסערע וועסט וועלן,
אַ שענערע, אַ פּאַסיקערע פֿון אַ בייטשל קרעלן.
וואָס וויינסטו, קינד? זי וועט דיר זיכער פּאַסן צום געשטאַלט.

— מיר זענען דאָך שוין לאַנג אין וואַלד, נאָר זוכן זיינע שוועלן,
פֿון צו פֿיל אויסגעהאקטע ביימער זעט מען ניט דעם וואַלד.

1969

יענוועלטיק לשון

איך וועל זיך היינט ניט ווונדערן. דער ווונדער איז געוואָרן
רעאַל
ווי ברויט מיט גאַל
אין אויסגעהונגערטן זכרון.

איך וועל זיך היינט ניט ווונדערן, ווען דאָ אין פֿרויען־מענער־וועלט,
אַוווּ איך זוך אַן אָנהאַלט, אַ פאַרענטש,
וועט אַנקלאַפֿן אין טיר אַ נייער מענטש:
דער ערשטער לעבעדיקער מענטש פֿון יענער־וועלט.

1970

שפיטאָלשוויבן לויכטן אין חצות קעגן מײנע

שפיטאָלשוויבן לויכטן אין חצות קעגן מײנע.
די גאָס צווישן אונדז איז אַ שטיינערנע פֿויסט
קעגן פֿאַלשער אידיליע
פֿון חצות.
און אפֿשר גאָר ברענען
פֿאַרבלאַנדזשעטע שיפֿן,
אַזאַ עסקאָדריליע
מיט שיפֿן
אין חצות?

אַ, שווערער פֿון ים זענען שיפֿן
געצונדן אין חצות.
פֿון פֿייער אין וואַסער,
אין פֿייער פֿון וואַסער
אומניסימדיק טרינקט זיך
מאַטראַס נאָך מאַטראַס.

פֿאַעטן, עסטעטן, וועדעטן,
געליבטע אין לייביקע בעטן,
דערוועגט איר זיך האַלטן
די טיר אויפֿן שלאַס?

און איר, מתים,
אייביקע פֿייגל
פֿון שוואַרצע בית־עלמין־אַלעען אין חצות —

קענט איר ניט וואַרפֿן אַ בייגל
רעם לעצטן מאַטראַס?
טרייסלט דעם טראָן פֿון דער אַלמאַכט
און זיין בעל־הבית,
גרייכן אַהין זאָל אַצינד אייער צאָרן און טענה.

שפיטאַלשוויבן לויכטן אין חצות
קעגן מינע.

1970

שטיינערנע פירות

איך האָב געזען אַ בוים וואָס קיינער
פֿון לעבעדיקע האָט נאָך ניט געזען אים.
אַזוי האָט מיר פֿאַרזיכערט אַ באַטאַניקער:

אויף זיינע גרינע צווייגן הענגען שטיינער,
און יעדער שטיין — אַ גיהנום
אַ ווילקאַניקער.

דערציילן וועל איך דיר בסוד אין האַלבן אויער: זינט,
נאָך טויזנט הונגעריאַרן, כ'בין פֿאַרזונקען
אין יענע פירות פֿונעם בוים, אין זייער זאַפֿט וואָס רינט,
איך זייג אַרויס פֿון הענגענדיקע שטיינער
פֿונקען.
פֿונקען.

1969

א שנירל בליצן

אויף יונגע ווייכע פֿיסלעך
פֿון א פֿערדעלע־אָן־פֿאָדקעוועס
יאָגט אַ בלאַנדער פֿרילינג־רעגן
איבער מיניע אַקסלען.

טייערע, אַנטלויף ניט אין אַ פֿרעמדן קאַרידאַר,
באַהאַלט זיך ניט אין וואַקלדיקער פֿעסטונג.
דאָס יאָגט זיך ניט אין פֿינצטערניש
אַ גזלן מיט אַ מעסער.
זער פֿרילינג־רעגן וויל זיך בלויז אַ קוש טאָן
און אַנטאָן אויף דיין האַלדז
אַ שנירל בליצן.

1969

אַפגעהאַקטער אָטעם

אומזעוודיק און אומגעשטאַלטיק איז די לופֿט. נאָר אירע
אומזעוודיקע אויגן זעען, ווי עס הייבט זיך, פֿאַלט,
אַ בלאַט.

אַ מענטש.

אַ וואָרט.

זי איז אַ רואה־ואינר־ניראה.

און בלויז דער גוסס, מיט זײַן האַלבער טרער, ווי דורך אַ שפּאַלט,
אַ רגע זעט איר אמתע געשטאַלט
מיט אַלע פרטים.

דערציילן וויל ער אַז — — נאָר דעמאָלט פֿעלט אים שוין איר אָטעם.

1969

נזיריש פנים

נזיריש פנים. אינגעשטילטע קנייטשן. ווי אַ וואַסער
ווי אַקערשט האָט זיך אינגעשטילט דער שטורעם אַן אין־כּעסער
און ס'הוידעט זיך אַ וויַסער זעגל מיט דער שכינה אייניק.
נאַר, גאַט מינער, וואָס טוט זיך אינעווייניק?

איך קלער אַזוי: אַז איך זאָל איצטער טוקן
מיין אויג אין דעם־אַ פנים — איז מסוכן.
אַכּיבּע שלּינדערן אַ וואָרט, אַז אונטער די לישניעס
צעכויפֿן זאָלן זיך די אונטערוואַסערדיקע חיות.

1969

דרייצן פֿרויען

באַגעגנט האָב איך דרייצן יונגע טראָגעדיקע פֿרויען
און קיינעם ניט פֿון זייערע פֿאַרהאַרעוועטע מענער.
ווי זענען זיי? זיי זענען זיכער ניט באַגאַנגען זעלבסטמאָרד.
ס'באַגייען דאָך ניט דרייצן מענער שותפֿותדיקן זעלבסטמאָרד.
און אַלע דרייצן זענען אויך ניט אויפֿן שלאַכטפֿעלד, נין.
צעווישן טויזנטער אין גאַס איך וויל דערקענען איינעם
און זאָגן אים אַ מאָרגנדיקן מזל־טובֿ —
אומזיסט.

איך ווייס, אַ מאַן וואָס טראָגט אַ רינג איז ניט אַ חכם דווקא,
נאָר ס'מוז דאָך זיין אַ וואַרציכן, אַ סימן ביי אַ מאַן,
אַז ניט נאָר זי איז טראָגעדיק,
נאָר אויך אַז ער איז טראָגעדיק.

1969

ליד וועגן צוויי אנדערע

די נאָקעטקייט האָט ביידן מער צעשיידט ווי די מלבושים,
פֿאַרזיווגטע צופֿוסנס ביי דעם ראַנד פֿון שמאַלן בעט,
ווי ס'וואָלט צו זיי פֿאַרדונגען זיך די נאָכט פֿון לייב און ליבע
און ניט צו די, וואָס האָבן זיי פֿאַרשייט און אומגעדולדיק
אַראָפּגעשלאַנגט פֿון זיך און מיט די הוילע פֿיס דערווייטערט.

צי זענען זיי געווען אויף די מלבושים אייפֿערזיכטיק?
די וואַכע קליידער האָבן זיך געפֿאַלדעוועט אין איינעם
אַ גאַנצע נאָכט.

פֿונאַנדערגטן האָט זיי ניט געקענט דער מאָרגן־שטערן.

ביז ענדלעך האָט די קליינע זי אַ שטיף געטאָן אַזוי:
דערבאַרעם זיך, ניט לייקן, ס'איז דער אמת מער ווי ליבע,
דו זעסט אין מיר אַן אַנדערע, וואָס אירע ליפן שווימען
אַצינד ביי דיר אין מויל־אַקוואַריום זיס און אונטערטעניק.
און אמת איז, מיין פֿריינד, אַז אויך אין דיר איך זע אַ צווייטן —

און ער האָט איר געענטפֿערט: איז באַשערט אַזאַ מין שעה מיר,
טאָ לאַמיר זיך פֿאַרוואַנדלען אין די אַנדערע. און לאַמיר
צוזאַמען, ביזן לעצטן בליק, די אַנדערע באַגלייטן.

1969

ספנות

אַזוי פֿיל ספנות גרייט צו דער מחבל.
און אָן אַ ספנה זיי זענען קאַפּאַבל

דיין טרער צו פֿאַרלעשן, די לעצטע פֿון טרערן —
ביים זוכן אָן אוצר ביי נאַכט אַ לאַמטערן:

ספנה, ווען ס'לויפֿט דיר פֿאַרביי די אַלעע
אַ קאַץ ווי אַ שאַטן און האַסט ניט קיין דעה.

ספנה ביים וויין: האַט ניט עמעץ אין קריגל
אַריינגעטאָן סם פֿאַר די אויגן פֿון שפיגל?

ספנה אַ בריוו צו דערהאַלטן, אים נעמען
און הערן דעם האַרצקלאַפּ: איז דאָ נאָך פֿון וועמען?

און אויף אַ לוויה איז דאָ אַ ספנה:
צי וועט דיך ניט ציען דיין חבֿרס אַלמנה?

פֿאַראַן אַ ספנה געהיימער פֿון אַלע:
אין חלום ווערט פּלוצעם אַ ליגנער נתגלה,

דער זעלבער וואָס האַלט דיך גאָר אונטערן אַרעם.
און אויפֿגעוואַכט — זעסטו אַ טרער ביי אַ וואַרעם.

1969

די פליג

אַ פֿליג אין חלום. זײַ אַ בריה
און מיט אַ שטעקן טרייב דעם אומעט.
נאָר באַלד נעמט שפּילן די מיסטעריע,
אַ צײַכן ווייזט די פֿליג און זשומעט:

„מיט קאַפּ-אַרויף און האַלטסט אין פֿאַלן,
און איד קאָן טאַנצן אויף דער סטעליע.
נאָר ביסטו נאַכטאָן מיר אַ בעלן,
איז אויס מיט דיר און דיין קאַפעליע“.

און אַז איד זאָל זיך איבערצײַגן
באמת ווער ס'איז דאָ דער קענער:
מיט קאַפּ-אַראָפּ זי ווייזט איר שטייגן
און איד נעם פֿאַלן קליין און קלענער.

1968

איך פֿרעג און ענטפֿער

צי גלייב איך אין דער אייביקייט
באַשיימפערלעך?
פל־זמן כ'האַב צייט צו אָטעמען און גלייבן,
איז גלייב איך אין דער אייביקייט
באַשיימפערלעך.

און שפעטער?

און שפעטער וועט די אייביקייט
שוין גלייבן
אין מיר אַליין. עס וועלן אירע לייבן
דעריאָגן מער ניט קאָנען מיינע טעג:
אַ סטאַדע אַנטילאָפן.

צי גלייב איך אין דער אייביקייט?
אַט לאַכט זי מיר צוקאָפן.

1968

צום ליבלינג

דו ליבלינג מיינער, אויסדערוויילטער מיטן זאלב פֿון האָרן,
איז אַלץ וואָס איז פֿון דיר געבליבן דאָ אויפֿן פּלאַנעט
אַ שריפֿט אין מיינע הענט, ווי גרויער זאָמד פֿון קרעמאַטאַריע:
דו ליבלינג מיינער, מיטן זאלב פֿון האָרן, דו פּאַעט,
איז אַלץ וואָס איז געבליבן פֿון דיין קעניגרייך, דיין גלאַריע,
אַ שריפֿט אין מיינע הענט און אַ קאַטאַוועס פֿון זכרון?

איך פֿרעג, און צווישן דינע שורות טונקלט אַן אַלעע,
געשלאָסן האַנט־אין־האַנט מיר שפּאַנען אונטער אירע צווייגן.
אַנטקעגן הענגט די זון אויף זיך אַליין ווי אַ קמיע:
— געבליבן איז דאָס לעבן. און די פֿריינדשאַפֿט. לאַמיר שווייגן.

1969

כאנקע *

א

„דאָס האַרץ מיניס — אַ ווונד און די ליבע איז יאָד“.
אַוועק דער פּאָעט און די ווונד איז געבליבן.
אוי, כאַנקע, די ליבע איז יאָד אָן גענאָד,
אויך זי איז געבליבן — דיך ווייטער צו ליבן.

דו האָסט נאָך געזאָגט אַז די ליבע איז יאָד
העט-העט, איידער ס'האָט זי פֿאַרשלונגען די שינאה
און ס'האָט נאָך דיין פֿלוימענסאָד-פֿלה בסוד
באַגאָסן מיט ראָסע דיין בלאַנדע טשופּרינע.

אוי, כאַנקע, אויב טאַקע אַזאַ איז דער גזר,
ווי שטאַרק איז די שינאה פֿון מענטש, וואָס אין איינעם
איז טייוול און מלאך און קניער און האַר?
ווי שטאַרק איז איר יאָד ביי צווייפֿיסיקע שכנים?

ב

עס זענען געווען דינע אורחים ביים טיש
אַלטמאָדישע הענער מיט גילדענע קאַמען.
אַ זינגפֿויגל האָט דיר געבראַכט אַ קלאַוויש
פֿאַרוואַנדלען דו זאַלסט זיינע טרערן אין גראַמען.

און ווען ביסט געלעגן ביים האַרבסט אין שפיטאַל
מיט רויטע נאַסטורצעס באַקריינט און באַשאַטן —
דיין שוועסטער די אַלכע זי האָט דיר פֿון טאַל
געבראַכט אַ מתנה : איר איינציקן שאַטן.

* אַזוי האָבן נאָענטע און חבֿרים היימיש גערופֿן דעם פּאָעט פֿון
יונג-ווילנע אלחנן וואַגלער.

נאָר ווען ס'האַבן טויבן געברענט אויפֿן דאָד
און לעשן זיי האָט ניט געוואָלט די ווילנע,
צוזאַמען מיט דיר איז פֿאַרשוונדן דער שליאַך
און ס'האַט זיך געהאַנגען די אַלכע אין שקיעה.

ג

בנים ייִדישן ים, וווּ איך זיץ אויף אַ שטיין,
דערכוואַליעט צו מיר פֿונעם אַלטן מאַנמאַרטער
דיין פנים, ווי אַותיות געשניטן אין בייַן:
צי ביסטו נאָך עלנט, יעסעניניש-צאַרטער?

ווי גרויס איז געווען מיין באַלויין און מיין פֿרייד:
אַנטרונגען איז כאַנקע פֿון טויט און זיין שפיצל.
אַזוי איז מיין טרויער אַצינד אָן באַשייד.
וואָס ביסט ניט פֿון לעבן געוואָרן אויך ניצול.

אַז מיר האָבן פֿיכט זיך צעקושט בני דער סעו —
געבליבן בני מיר אויפֿן באַק איז אַ לאַנקע.
ס'האַט איינער אין צווייטן זיין חלום דערזען,
און איצט איז צעבראַכן דער שפיגל. אוי, כאַנקע.

אַפּריל 1969

לויבליד

פֿאַר אַבוש ווערבער

אַ לויב און אַ הימען
אינך, שטילע יחידים, געזאַלבטע באַגלייטער.
באַווינט איז מיין מידבר מיט אייערע שטימען,
געפֿלאַכטן מיט אייערע אַרעמס — מיין לייטער.

און שטייג איך און שטאַפל
געהויבן פֿון אייערע מוסקלען, און פֿאַל איך,
איז גוט מיר צו וויסן, אַז אייער שוואַרצאַפל
וויינט־אויס מיין געראַנגל פֿון תּאוּוה און מלאַך.

1969

ק ליינע אימפראוויזאציעס

1

לערנען מוראשקעס צו שפאנען אין פאַר,
שפאנען אין פאַר,
קענסטו?
לערן אזוי דינינע ווערטער די קלענסטע:
לערן זיי, לערן
אַ יאַר נאָך אַ יאַר
צו שפאנען אין פאַר,
שפאנען אין פאַר,
וועלן זיי ווערן
איביקע ווערטער.

2

פֿאַראַן איז נאָך אַ טאַג,
פֿאַראַן,
כאַטש ערגעץ וואַרפֿט אַ וואַלקנדל אויף אים
אַ שוואַרצע גרודע.
און אויפֿן אַנדער זייט פֿון טאַג —
אויף אַנדער זייט פֿון אַקעאָן:
אַ ליכטגעשטאַלט. וואָס גרייט זי פֿאַר אַ סעודה?

3

צוימען דעם צאַרן.
צוימען דעם צאַרן.
צוימען דעם צאַרן
וואָס יאַגט אין גאַלאַפּ,
האַסטיקער פֿון אַ משוגענעם פֿערד
באַרג אַראָפּ.

4

די פֿיכטע צעאָקערטע ערד
אַטעמט איין די נידעריקע שטערן
מיט אירע וואַכיקע
אַפֿענע
נאָזרעס.

5

עס קוקן צוויי חברים פֿון אַ באַרגשפיץ אויף אַ פליין:
אַ טיכל שפילט זיך ווי אַ קינד מיט מאַמעס בריסט. כאַטש נעם עס
אויף דלאַניע דינער. איינער פֿרעגט: וואָס איז עס פֿאַר אַ חן?
זיין חבֿר ענטפֿערט: ס'איז דער חן פֿון אמת.

6

פלעיאָדן שטערן. יעדער זיפט
אַריין זיין פנים צווישן בלעטער:
אַ מלאך גרייט אַ מאַנוסקריפט,
וואָס איך וועל שרייבן יאָרן שפעטער.

7

אומבאַהאַלפֿענער, קליינלעכער מענטש,
ביסט פֿאַר מיר די גרעסטע רעטעניש,
וואָס דווקא דו
קאָנסט באַשאַפֿן אַ מענטש.

8

ווערטער, ווערטער,
שוואַרצע פּיאָווקעס אַקערשט פֿון געפֿירר,
ציען אָפּ דאָס קראַנקע בלוט
פֿון היציקן פּאַפּיר.

9

אין מירמל, גראַניט און באַזאַלט
פֿאַרשווינדן געשטאַלט נאָך געשטאַלט.
אַן אַטעמל וויינט צווישן גראַזן:
מיין ליב, מיין ליב, וואָס האַסטו מיך פֿאַרלאָזן?

10

נאָך אַ מאָל איך ווער געווויר עס,
בלייבן וועט אַזוי אויף לאַנג:
ס'זענען מיך באַפֿאַלן דורות,
ניט צו מיר געהערט מיין גאַנג.

11

באַהאַלטן זיך וווּ? אויף דעם שטייבעלע ערד?
אַרום זענען שטערן, זיי וועלן געפֿינען.
זיי וועלן אַראַפּגיין צו דיר אויף דער ערד,
אַראַפּגיין פֿון זינען.

12

לאַמיר אונדזער ליבע
קעגנזייטיק איבערצייגן:
דו וועסט האַלטן וואָרט,
איך וועל האַלטן שוויגן.

13

פֿאַרהיל מיך און הייל מיך
און האַרציק מיך איין:
אַ רעגן אָן איינציקן בוים
צווישן דיונעס.

14

איך שטיי ביים דענקמאַל פֿון שעקספיר,
דער שטורעם שפילט פֿאַר אים טעאַטער.
אַן אומגעזעענער וואַמפיר
זויגט־אויס מיין צייט און ווערט ניט זאַטער.

15

מיר שווימען. אַ קוואַל אויף אַ קוואַל.
און דער תּהום
ווערט ווייטער און ווייטער
פֿון אונדזער צוקאַפּנס.

16

א, דינע וואַקלדיקע ווענט,
איר זענט מיין פֿעלדזיקע,
מיין הויכע פֿעסטונג.

17

אַזוי מוראדיק שטיל,
אַז איך הער ווי עס גייען
די וואַלקנדלעך.

18

א

און ווער האָט געבוירן דעם טויט? בין טשיקאַווע.

ב

עס האָבן געבוירן אים אַדם און חווה.

ג

און קין דער זון האָט געהויבן אויף אים אַ בולאַווע.

19

מיר וועלן זיך באַגעגענען:
צוויי וואַרצלען אין דער ערד.

20

מינע אותיות ירשען מיך ביים לעבן.
אמן סלה.

21

די זומערזון — די שטראַלנדיקע קראַפעווע,
צעשטעכט מיין לייב מיט אירע זיסע נאָדלען.

22

און אַלץ וועט פֿאַרגיין און ס'וועט בלייבן
דער ווייניקער טעם פֿון פֿאַרגיין.

23

אויסשעפן דעם זשאַר פֿון האַרצן,
אַנצינדן מיט דעם די וועלט.

24

זיי ניט מקנא דעם קעניג
זיין קעניגלעכע לוויה.

25

עס רופֿט אַ וואָרט פֿון מיטן ים:
ראַטעווע, איד טרינק זיך.

26

מנין חיה די פֿיר־פֿיסיקע: דאָס בעט,
האַט זיך פֿאַרהיימישט.

27

בינעלע, בינעלע פֿלאַטער,
די רויז איז דיין פֿסיכיאַטער.

28

פֿון אונדזער ליפֿן־צוזאַמענשלאַף
איז געבוירן דאָס ריינסטע וואָרט.

1970 — 1968

םעטן-ז-םעטן

נאָך דער ערדציטערניש

נאָך דער ערדציטערניש איז דער ערשטער געקומען יופיטער זיך אליין איבערצייגן צי אויפגעטאָן האָט וואָס דער ציטער. דורך אַ וואַלקן זיין בליק איז געפאלן פֿאַרשייט און קאַסאַקע, ווי צעטיילן ער וואַלט פֿאַר די מתים אומערדישע צדקה. און די שטילקייט דערבײַ האָט געהערט ווי די שטילקייט ווערט שטילער: נאָך דער ערדציטערניש איז דער צווייטער געקומען אַ טרילער.

און געשען איז אַזוי: ווען אויף טעלערס פֿון קאַסמישער וואַגשאַל האָט אַריבערגעוויגן אַ גילדענער שטויב אויף דער טאַגשאַל, און אויף אַנדערן טעלער דער טינױל, וואָס האָלט זיך ביים נאַפּל, איז אַריין אין זיין אייגענער נאַכט ווי אין סמאַלע אַ גאַפּל, און ביים פֿויגל געפלאַצט האָט דאָס האַרץ קעגן אַש פֿון יופיטער — האָט פֿאַרשריבן אין פינקס די דאָזיקע שורות אַ דריטער:

אונדזער ערד איז אַ פֿרוי וואָס אַ פֿייער פֿאַרלעשט ניט איר תּאוּוה, אַ באַרוטע פֿון דרויסן, עס ציטערט איר אייפֿערזוכט סינױו. און איר אייפֿערזוכט איז ניט בלױז גילטיק אויף דעם צי אויף יענעם, נאָר אויף בעטלער און קעניג און קנעכט וואָס זי האָט ניט געזען אים. און זי וואַרפֿט זיי אַרויס פֿון איר ציטער־זכּרון, זיי זאָלן אויב ניט לעבעדיק, בוקן זיך טױטע פֿאַר איר אין די טאַלן.

און ס'האָט ווייטער פֿאַרשריבן אין פינקס דער מאַן מיטן בלייער: נאָך דער ערדציטערניש איז געבליבן אַ שטרוי פֿון אַ שײַער. און עס טראָגן דעם שטרוי צוויי מוראַשקעס, ווי ס'טראָגן אַ פּיאַנע איבער טרעפּ צוויי אַטלעטן צום צימער אין בלוי, צו דער פּאַנע. איבער ציגל און שאַרבנס, אַלץ העכער, ווער לאַקט זיי מיט שמייכל? פֿון געבליבענעם שטרוי וועט מען בויען דער מלכה אַ היכל.

און דער מאַן האָט פֿאַרשריבן אין פינקס און האָט זיך געזעגנט: ס'זענען מער ניט געבליבן קיין ווערטער אין גאַנצענער געגנט.

באַריכט פֿון אַ נסיעה

אַ שיף האָט מיך אַראָפּגעגליטשט און
אַפּ.

אַראָפּגעגליטשט ווי פֿון אַ פֿעטן יאַטקעטיש און
אַפּ.

אַראָפּגעגליטשט אויף אומבאַקאַנטן אינדזל
מיט אינדאַנעזער, בורמער און מאַלינער.
איך לויף ביז האַלדז אין וואַסער. שריי. וויל אַניאַגן די זינדיקע,
זי כאַפּן פֿאַרן צאַפּ
פֿון רויך און פֿינער —

אומזיסט. ניטאָ די שיף. און ס'איז איר צאַפּ
פֿאַרוואַנדלט אין אַ צונג. ס'קומט אויס: די צונג באַווייזט אַ צונג
דעם אָפּגענאַרט פֿאַראַינדזלטן, וואָס וועט שוין מער ניט זען אַ
געליבטע. ניט אַ היימיש פנים. ניט אַ ייִדיש בוך.
דערפֿילט האָב איך זיך ווי נאַפּאַלעאַן אויף סאַנט העלענאַ,
און ס'איז אויף מיר אַריבער אַ משונהדיקער סקרוד.

ס'פֿאַרשטייט דאָ קיינער ניט מיין שפּראַך. ס'איז קעגנזייטיק. מענטש, ווהיין?
כ'דערזע אַ שילד: אַן אָנגעמאַלן ברויט. איך בעט אויף שטום-לשון אַ לעבל.
אַ קאַרליק מיט אַ פנימל די גרייס פֿון אַ ציטרין
דערלאַנגט מיר אַנשטאַט ברויט אַ שלאַנג מיט זשיפענדיקן שוועבל.

איך ווייז דעם אַדרעס פֿון פּאַעט מאַטשאַיאָ,
דעם אַלבאַרימטן, וואָס די בלעטער ברענען מיט זיין רום —
פֿאַרנייגט זיך טרויעריק דער שאַפֿער און ער טוט מיך פֿירן
אַ שעה און צוויי און דריי, און לאָזט מיך איבער אין אַן אָפּגרונט
ווי קרעציקע, מיט העמערלעך אין טעלערס פֿון מעטאַל
כסדר קלאַפּן-קלינגען אַז מע זאָל זיך ניט דערנענטערן.

צוריק אין שטאָט —

איז מער ניטאָ די שטאָט, נאָר אַ געמיש

פֿון שטיקער נאַכט און ים און שטיין און ריח פֿון האַשיש.
נאָר וווּ עס לאַזט די נאַכט אַ סימן איז פֿאַראַן אַ פֿרוי.
„זי וועט פֿאַרשטיין מיין אומשפּראַך אויף דעם שוידער־אינדזל בעסער“.

איך פֿרעג זי וווּ עס וויינט דאָ בודאַ,
סאַקיאַ־מוני,
בודאַ.

זי ווייזט מיר אויף איר דימענטענעם הויקערל: אַ קינד,
און ס'טאַנצט אַרויס פֿון איר די זי אין שפיגל פֿון אַ מעסער.

נאָר אַז איך לייג זיך שלאָפֿן און די ערד איז מיין מאַטראַץ,
דערהער איך אַ באַקאַנטע שפּראַך: אַ מיאַוקע פֿון אַ קאַץ.
איך ענטפֿער איר אויף זעלבן לשון. זי — צוריק. איך — ווידער.
עס ריידן ניט אַזוי אינטים צוויי שוועסטער. חתן־פֿלה. ברידער.
אַזאַ אוניווערסאַלער שמועס וווּ איז נאָך פֿאַראַנען?
עס האָבן נאָך צוויי עלנטן זיך בעסער ניט פֿאַרשטאַנען.

1968

טאַטוירטע כוואַליע

אַ פֿעלדז אין ים:
אַ קדמונדיקער סקולפטאָר
האַט אויסגעהאַקט פֿון ראַבקאָליר-גראַניט
פֿאַר זיך אַ פֿרוי
מיליאָנען יאָרן יונג. נאָר ס'איז געשען:
עס האָט אַ שטורעם
אַ ריט געטאָן פֿון אייפֿערזוכט אין תהום אַרײַן
דעם קינסטלער,
ווען יענער האָט געהאַלטן שוין ביים פֿורעמען איר שמייכל,
פֿאַרוואַנדלט זײַנע גלידער אין אַ ווימלעניש פֿון כוואַליעס.

מאַטראַס. דו מזלדיקער נאָר,
מע דאַרף ניט קיין לאָרנעטע:
געמוסקלטע זיי רײַסן זיך פֿון האַריזאָנט, אַהין —
צום ראַבקאָליר-גראַניט,
צו זייער פֿרוי
מיט בריסט אין וואַסער.

געוויין פֿון שוים.
געוויין פֿון מילך.
די ליפן זענען טרוקן.

מאַטראַס, דו מזלדיקער נאָר מיט קלינגענדיקע ריפּן,
דערלאַנג אַ שפרונג פֿון שיף אין ים, פֿיר ווינטער דיין באַטאַליע.
דערשוים צו איר. פֿאַרזיגל דינע ציין אין אירע ליפּן.
נקמה נעם פֿאַר אַלע כוואַליעס, טאַטוירטע כוואַליע.

1970

מיט דער בריק וואָס קאָפּויערט אין וואַסער

מיט דער בריק וואָס קאָפּויערט אין וואַסער
וועל איך ציען צו דיר. זי איז איצטער מיין בריק.
זאָלן אויבן מאַרשירן די הייליקע אַקסן,
און אַרקעסטער זאָל באַקסן.

איך וועל טוליען צום האַרצן מיין האַרבסטיקן גליק:
מיט דער בריק וואָס קאָפּויערט אין וואַסער
וועל איך ציען צו דיר. זי איז איצטער מיין בריק.

דאָרטן איז נענטער דאָס הויז אויפֿן באַרג,
אַז מע קאָן מיט דער דלאַניע
דערגרייכן;

דאָרטן איז נענטער די ווייכע סימפֿאָניע
פֿון וואַלקנס וואָס וועלן באַלד רעגענען;
דאָרטן איז נענטער די פֿרוי אויפֿן באַרג
און זי גיט מיר אַ נאַקעטן צייכן:
מיר וועלן זיך אַטעם-צו-אַטעם
אין אַפּגרונט
באָגעגענען.

1969

עקידת יצחק

רעמבראנדט-אויסשטעלונג, אמסטערדאם

אַבֿרהאַם לינקע האַנט איז אויפֿן פנים
פֿון אויסדערוויילט געבונדענעם. ער זאָל ניט זען אין רעכטער,
אין אַנגעשאַרפֿטן אייזן, דעם באַפֿעל-געבער און שעכטער.
נאָר ס'זעט גאָר אין זײַן דרימל דער געבונדענער
דורך פֿאַטערס האַנט און אירע איילבערט-וואַרצלען, אים אַנטקעגן,
מיט רוישנדיקע זאַנגען אויף די אַקסלען
און פֿליענדיק אַלץ נעענטער: אַ מלאַך צי אַ מיידל?

זײַן קני פֿאַרהייבט זיך ווי אַ פֿיילן-בויגן ערבֿ אַפּשנעל
די פֿייל.
ס'פֿאַרכאַפט אַ בליק אַן אַנדער בליק אין שפּילעוודיקן זיווג,
ווי ס'וואַלט אַ טויב געשליפֿן זיך אַרייַנציען אַ צווייטער
אין גליענדיקן קרייז פֿון גראַז און וואַלקנס.

אַ קושן וויל דער זון דאָס מיידל וואָס די האַנט פֿאַרשטעלט.
אַ ראַזער נעפל ווערט זײַן ליב. און ליביקער און גרעסער
גענענט זײַן פֿרייד. זײַן איינציקייט. זײַן וועלט.
נאָר פּלוצעם — וויי: זי לעשט זיך. און עס פֿאַלט אַבֿרהאַם מעסער.

1969

דער מאַלער זאַגט

דער מאַלער זאַגט : כ'בין יונג, נאָר אַלט,
מיין פענדזל ענדיקט שוין דעם קרייז.
פֿיניטאַ. — און זיין שמייכל שטראַלט :
אַ פֿרילינגזון אין צעפל איז.

ער הערט אַ קול : ווען ס'קומט צוריק
דער קרייז צום אָנהייב, איז דער קרייז
אַ סימן דיר און אַ באַווייז :
צוריק צו קינדהייט. איר מוזיק
איז אָנהייב פֿון אַ נייעם קרייז.

1969

לעבעדיקער בריוו

מאכט צו מיר דער מאדערניסט אין אַוונט בני דער סענע,
מאכט מיט זינע הענט וואָס האָבן צינגער אַנשטאָט פֿינגער:

— יעדער מאָל אַז כ'וואָרף אַריין אַ לעבעדיקן בריוו
צווישן די געשמיןקטע גאַסנליפן פֿונעם קעסטל,
יענעם טאַקע וואָס מיר גייען איצטער אים פֿאַרביי,
האַב איך אַלץ די זעלבע איבערלעבונג:
ניט קיין בריוו אַריינגעוואָרפֿן האָב איך אינעווייניק,
נייערט זיך אַליין, אַן אויפֿגעקנייטשטן אין קאַנווערט.

מאַרגן־איבערמאַרגן וועט אַ יונגער פֿאַטשטאַליאַן
גנעדיק מיך אַרויסציען פֿון טאַרבע,
אַנקלאַפֿן אין טיר אין דער פֿאַרבאַטענער: מאַדאַם — —

זי, אין טיגערנער פיזשאַמע, וועט מיך מיטן מעסער
וועלכן זי באַנוצט אין קיך צו שניידן פֿאַר איר מאָן
ס'פֿלייש וואָס ער האָט ליב — זי וועט מיך מיטן זעלבן מעסער
אויפֿשניידן, אַרויסציען פֿון הויטיקן קאַנווערט,
לייענען אַ שורה נאָך אַ שורה מיין געצוקטן
אַדערן־געשריפֿטס; און מיט אַ הערשערישער מינע,
וועדליק ס'איז די טבֿע בניס סאַדיזם פֿון איר מין,
אויסבייטן מיין ליבשאַפֿט אויף אַ צערטלעכקייט פֿון שינאה:
לעבעדיק מיך וואָרפֿן אין צעפֿלאַקערטן קאַמין.

1969

ליבשאַפֿט

דערצייל מיר וווּ דו האָסט באַהאַלטן
דיין ליבשאַפֿט, אַז איך זע ניט, זע ניט.

— מיין ציטערדיקע, ביסט גערעכט, איך וועל דערציילן, זע:
געזאָגט האָט נאָך דער חכם לאַאָטסע:
אַ בלעטל אויף אַ בוים איז צאַרט און שוואַך,
דעריבער איז דאָס בלעטל שטאַרק,
דעריבער איז עס אויבן —
אַ פֿלאַטער־מלכה צווישן יונגע שטערן, אירע קנעכט.
נאָר וואַרצלען זענען האַרב און שטאַרק
מיט אַדערן פֿון קופּער
און לעמפּערט־לאַפעס דאָרשטיקע נאָך מוסקלען פֿון אַ קוואַל —
דעריבער זענען וואַרצלען שוואַך,
דעריבער זענען וואַרצלען
באַהאַלטן אין אַ קעניגרייך
ווּ פֿינצטערניש איז ליכט,
בפֿרט נאָך ווען זיי היטן אין דער פֿינצטערניש
אַן אוצר.

1969

מײן שכן דיאַבאָליסימאָ

מײן שכן דיאַבאָליסימאָ, דער קינסטלער־כיראָמאַנט,
געבוירן פֿון אַ צענדליק מאַמעס גלייכצײטיק, אַנסאַמבל,
אין האַצעפלאַץ־באַגדאַד־קאָלקוטע־סטאַמבול,
פֿאַרקנייטשט אַ ברעם און וואַגלט אין די קנייטשן פֿון מײן האַנט :

— איך זע אַ ים. אַ פערל־מושל הויערט אויף זײן דנאָ,
פֿאַרהוילן פֿון אַ ים־שטערן און אויך פֿון אַ לויטן.
און אינעווייניק בענקט נאָך דיר פֿאַרזיגלט און פֿאַרשלאָסן
אַ פערל? ניין, אַ רגע וואָס קיין שענערע נײטאַ.

— איז וואָס, אַ שטייגער, שכן דיאַבאָליסימאָ, מײן קרוין,
באַדאַרף איך טאָן אַרויסצוציען פֿונעם ים די רגע
פֿאַרזיגלט אין אַ פערל־מושל? ביסט דאָך אַ קאָלעגע,
דערלאַנג איך האַר־אַראָפּ אַ גלעט, אַ צערטל דעם פֿאַרשוין.

— אַריינשווימען אין זיך אַליין, פל־זמן עס האָט נאָך די
נשמה דינע פֿלוספֿעדערס און טוקן זיך און טוקן,
אַפֿילו אַז דער ים איז אָן אַ דנאָ און איז מסופּן,
דער פערל־מושל וועט זיך דיר אַנטפלעקן וויזאַווי.

— און וואָס געשען וועט שפעטער, דיאַבאָליסימאָ, דערצייל.
— די בענקענדיקע רגע וועט דיך אויף דאָס נײ געבוירן,
עס וועלן זיך פֿאַרוואַנדלען אין מלאַכים אַלע טכוירן,
און טויט וועט ליגן טויט אין דער לבֿנה זיבן אייל.

1969

געשפּאַנטער בויגן

אַזאַ געיעג —

די ברענענדיקע פּיאַטעס מוזן אויסברענען אַ וועג.
און אויסגעשפּרייט פֿאַרהוילן איז אין דזשונגל צווישן טאַטעמס
דיין הונגעריקע פֿאַנגנעץ. האָרד: עס אַטעמען אָן אַטעמס
געדיכטע שלאַנגען. טוען זיי מיט זייער זשיפען תּפֿילה?
די נאַכט האַט שוואַרצע אויגן פֿון אַ ריזיקער גאַרילע.

דיין בויגן איז געשפּאַנט ווי דיין נשמה. ביידע אינלן
אַרויסצושיקן פֿינלן. אומדערבאַרעמדיקע פֿינלן.
וואהין? צו וועמען? הינטער וועלכע מעסערפֿלאַנצן, קרייטער,
פֿאַרטייעט זיך דיין שונא? איז ער דאָ צי ערגעץ ווייטער?
פֿון וועמען וועט זיך וואַלגערן באַגינען דאָס געביין?

אַזאַ געיעג. אַ מענטש זאָל וועלן פֿאַנגען זיך אַליין.

1969

דער סקולפּטאָר

דער סקולפּטאָר זאָגט: איך האָב אַ מאָל געהאַט מיין אַטעליע אין אויער פֿון אַ נאָדל. נאָר געווען איז מיר גערוימער אַרויסצובלאָזן פנימער און מוסקלען פֿונעם חומר, ווי דאָ אין אַלטן פּאַלאַץ — אַ מתנה פֿונעם קעניג. איך האָב דערצו אין יענעם זיסן אויער, אָן באַדויער, פּאַמיעשטשעט זיך מיט אַ מאַדעלקע — לילי אַדער לילית, כִּ׳געדענק ניט אַקוראַט איר נאָמען. בלויז איר ליכטיק לייב געבליבן איז פֿאַרשטייפֿט אין מיין זפרון. בלויז איר לייב.

מיין ערנוואָרט,

בשעת איך האָב פֿון אַדערדיקן מירמל אַרויסגעהאַקט, אַרויסגערופֿן אירע הייסע בריסט — זיי האָבן אַזש אַ שפּריץ געטאָן מיט זשומענדיקן מילך. אַ סימן, אַז אַ מאַן איז אויך אַ שותף צום געבוירן.

„מוזיק, דו אַטעם פֿון סטאַטוען“ — האָט געשריבן רילקע. פֿאַר מינעטוועגן וואַלט איך עס אַ דריי געטאָן צוריק: סקולפּטורן זענען אַטעם פֿון מוזיק. באַזאַלט, גראַניט און מירמל זענען קלאַסישע מוזיק. דער סקולפּטאָר איז דער דיריגענט: ער שפּילט זיי בלויז פֿונאַנדער.

זיין דלאַט־און־האַמער איז אַזאַ מין שטעקעלע. אַ שניט,

אַ דלאַטעווע מיט קאַסמישן פֿאַרמעסטער, און מוזיקאַליש פֿורעמט זיך דער אַטעם פֿון גראַניט, פֿון מירמלנעם אַרקעסטער.

נאָר איצטער בין איך אַלט. איך האָב אַ פנים פֿון באַזאַלט. איך דאַרף ניט מער קיין רויען שטיין

אַרויסצוקנייפן גלידער.
גענוג איך זאל באַגינען אַ צעעפֿן טאָן די לאַדן,
און פֿול מיט ווייַסן מירמל פֿונעם טאָג איז שוין באַלאַדן
מיין אַטעליע, מיין ציטערדיקער באַדן.

איך שלינדער זיך אויף אים און שלאָג
פֿון טאָג
אַרונטער שטיקער.
אַנטפלעקן וויל איך זיינע מוסקלען. בלייבן זאל דער עיקר.
די אַפֿגעהאַקטע שעהען ליגן שטומע אין אַ ווינקל.
אַזוי ביז נאַכט. ביז ביידע פֿון געראַנגל פֿאַלן שיפור.
און שיפור הער איך דעם טיק־טאַק פֿון שיפורע אַטאַמען.

און ווידער איז מיין אַטעליע אין אויער פֿון אַ נאָדל
מיט לילי אַדער לילית — איך געדענק שוין ניט איר נאַמען.

1968

ווינונגען פֿון גייסט

געזען האָב איך אַן אויפֿשריפֿט אויף בית-עלמינשן גראַניט :
„אַ לעבן-לאַנג אַ בויער פֿון שפיטאַלן“.
און ס'האַט אין מיר אַן איך גערעדט צום צווייטן, זיך צעגליט :
ביסט אויך אַזאַ מין בויער, שורות בויסטו און סימבאַלן.

סימבאַלן. ווינונגען פֿון גייסט. און ביי דער טיר אַ גראַם :
אַ שימערדיקע שין מיט אויגן דריי צו היטן שמות.
פֿאַר וועמען דאָס געבוי, דער סם-החיימדיקער סם ?
פֿאַר דיר אליין, וואָס דו ביסט קראַנק אויף שלמות.

פֿאַראַן אַ ליד וואָס מוז דאָרט קומען פֿילן אַ באַריר
פֿון קראַנקן-שוועסטער, אַז דאָס ליד זאָל שינען פֿולער, גאַנצער.
עס טרינקט ביים טויזנטאויגיקן דעם לעבנס עליקסיר
און קומט צוריק צו זיין פֿאַר דיר אַ פֿאַנצער.

1968

אינהאלט

		פאָעמעס
מײַן זיידנס פֿעדער	11	
מײַן טאַטנס פֿידל	45	
די ציגעלניע	61	
משה באַסין	77	
		לידער
דאָס אויג פֿון דער נשמה וויינט מיט בילדער		
דאָס אויג פֿון דער נשמה וויינט מיט בילדער	87	
די רייד פֿון אַנגוויקן	88	
לאַנד פֿון מיניע קינדער	89	
צווינג מיט לעצטע קאַרשן	90	
קופּערנע עכאַס	91	
סוד פֿון באַשאַף	92	
פֿאַרשפּעטיקט	93	
אין טאָל פֿון בן־הנום	94	
דער מענטש פֿון הונדערט טויזנט יאָר	95	
גלאַדיאַלעס אויף שבת	96	
באַרוועס	97	
מײַן פּאַנצער	98	
דער מאַלצייט	99	
פֿאַלנדיק וואַסער	101	
„איך בין פֿון זעלבן ליים וואָס דו, נאָר מיט אַן אַנדער הויט“	102	
פּאַרטערט	103	
תּפֿילה פֿון פֿיש	104	
די ברכה	105	
אַ גוטער טאָג	106	
אין זכות פֿון אַ ניגון	107	
ירושלימער נאַכטליד	108	
		פֿייערשטיינדלעך
פֿייערשטיינדלעך	111	
טאַפּלער אויטאָפּאַרטערט	112	
באַחרית הימים	113	
דער יתום	114	
פּראָזאַישע רייד וועגן פֿריינדשאַפֿט	115	
סימנים	116	
פֿייערלעשער	117	
אויסגעהאַקטע ביימער	118	
יענוועלטיק לשון	119	
שפּיטאַלשוין לויכטן בני נאָכט קעגן מיניע	120	
שטיינערנע פירות	122	

א שנירל בליצן	123
אָפּגעהאַקטער אָטעם	124
נזיריש פנים	125
דרייצן פֿרויען	126
ליד וועגן צוויי אַנדערע	127
ספנות	128
די פֿליג	129
איך פֿרעג און ענטפֿער	130
צום ליבלינג	131
כאַנקע	132
לויבליד	134
קליינע אימפּראָוויזאַציעס	135

אָ ט ע ס - צ ו - אָ ט ע ס

נאָך דער ערדציטערניש	145
באַריכט פֿון אַ נסיעה	146
טאַטוירטע כּוואַליע	148
מיט דער בריק וואָס קאַפּויערט אין וואַסער	149
עקידת יצחק	150
דער מאַלער זאַגט	151
לעבעדיקער בריוו	152
ליבשאַפֿט	153
מיין שכן דיאַבאָליסימאָ	154
געשפּאַנטער בויגן	155
דער סקולפּטאָר	156
ווינונגען פֿון גניסט	158